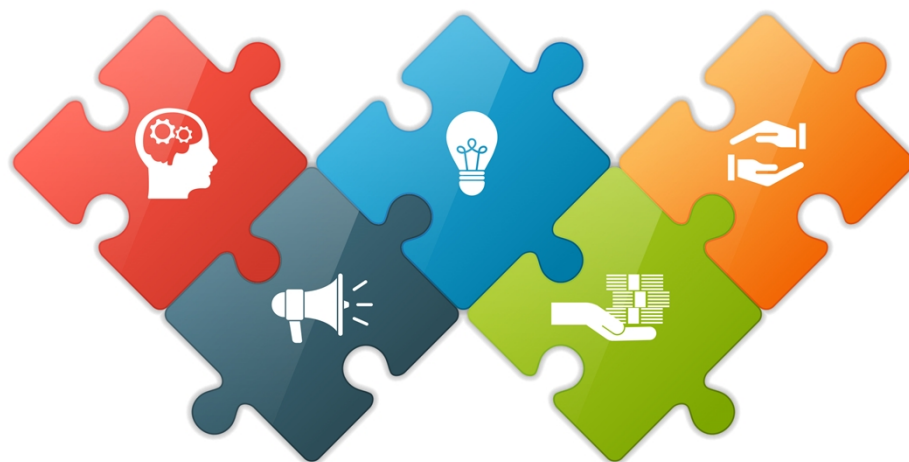

Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021– 2030

Aktualizacja wrzesień 2025 r.

Spis treści

Rozdział I. Wstęp i założenia.....	2
Rozdział II. Stan produkcji ekologicznej w Polsce	4
Część I. Dane statystyczne o produkcji ekologicznej	4
Część II. Wnioski z analizy SWOT	8
Część III. Wsparcie powierzchni użytków rolnych, objętych systemem produkcji ekologicznej w Polsce w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	12
Rozdział III. Stan akwakultury ekologicznej w Polsce oraz wsparcie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027.....	14
Rozdział IV. Działania ukierunkowane na rozwój produkcji ekologicznej w Polsce	16
Obszar I. Transfer wiedzy i umiejętności – działania doradcze, szkoleniowe i informacyjne	15
Obszar II. Promowanie produkcji ekologicznej – działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne.....	26
Obszar III. Innowacje w produkcji ekologicznej	33
Obszar IV. Wsparcie producentów ekologicznych.....	35
Obszar V. Utrzymanie zaufania do systemu produkcji ekologicznej	46
Rozdział V. Źródła finansowania działań zawartych w Ramowym Planie Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021– 2030	50
Rozdział VI. Podsumowanie.....	50
Załącznik nr 1. Analiza SWOT	51

Rozdział I. Wstęp i założenia

1 stycznia 2022 r. sektor produkcji ekologicznej w Polsce i w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej został objęty nowymi ramami prawnymi na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. *w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007*¹, zwanego dalej: rozporządzeniem 2018/848.

Ustawa z dnia 23 czerwca 2022 r. *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej*², zwana dalej: ustawą *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej*, wdraża do polskiego porządku prawnego rozporządzenie 2018/848. Zachowana została idea i główne cele produkcji ekologicznej, funkcjonujące w poprzednim porządku prawnym. Zgodnie z przepisami rozporządzenia 2018/848, produkcja ekologiczna jest ogólnym systemem zarządzania gospodarstwem i produkcji żywności, łączącym praktyki najkorzystniejsze dla środowiska i klimatu, wysoki stopień różnorodności biologicznej, ochronę zasobów naturalnych oraz stosowanie wysokich norm dotyczących dobrostanu zwierząt – odpowiadających zapotrzebowaniu rosnącej liczby konsumentów na produkty ekologiczne wytwarzane przy użyciu naturalnych środków i procesów, z poszanowaniem praw zwierząt. Produkcja ekologiczna w pełni realizuje wielofunkcyjny rozwój wsi, ponieważ z jednej strony w odpowiedzi na zapotrzebowanie świadomych konsumentów dostarcza na rynek produkty ekologiczne o certyfikowanej jakości, a z drugiej strony zabezpiecza powszechnie dostępne dobra, przyczyniając się do ochrony środowiska, poprawy dobrostanu zwierząt oraz rozwoju obszarów wiejskich. Przestrzeganie wysokich norm w zakresie zdrowia, środowiska i dobrostanu zwierząt przy wytwarzaniu produktów ekologicznych decyduje o szczególnej jakości tych produktów. Zatem, w kontekście powiązań produkcji ekologicznej z rynkiem i handlem, system produkcji ekologicznej to przejście przez producentów ekologicznych z konkurencji ilościowej na jakościową.

W połowie 2020 roku Komisja Europejska ogłosiła nowe podejście do rolnictwa w Unii Europejskiej: strategię „*Od pola do stołu*”³ oraz strategię na rzecz Bioróżnorodności 2030⁴. W obu strategiach produkcja ekologiczna wskazywana jest jako sektor realizujący cele „zazieleniania” Wspólnej Polityki Rolnej, a także transformacji unijnego rolnictwa w rolnictwo o zrównoważonym sposobie gospodarowania, poprzez działania przeciwdziałające zmianom klimatu, zapewniające ochronę środowiska i zachowanie różnorodności biologicznej. Do takich działań w produkcji ekologicznej należą m.in. ograniczenie stosowania środków ochrony roślin, nawozów i antybiotyków, przyczynianie się do wysokiego poziomu różnorodności biologicznej, utrzymywanie i poprawa żyzności gleby, wysokie normy dobrostanu zwierząt, w tym zaspokajanie ich potrzeb behawioralnych, a także zachęcanie do stosowania krótkich łańcuchów dostaw i wykorzystanie produktów wytwarzanych lokalnie.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32018R0848&qid=1647421929810>

² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220001370>

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0381&qid=1647422051907>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0380&qid=1647422126183>

Należy podkreślić, że rolnicy ekologiczni są pionierami przyszłego rolnictwa zrównoważonego. Stwarzają oni możliwości ekologizacji rolnictwa poprzez stosowanie innowacyjnych technik produkcji, które są przyjazne dla środowiska, sprzyjają zamkniętemu obiegowi materii oraz utrzymują dobrostan zwierząt. Rolnictwo ekologiczne stanowi zatem wzór do naśladowania. Z tego względu Komisja Europejska wyznaczyła dla państw członkowskich Unii Europejskiej wspólny cel, jakim jest znaczne zwiększenie powierzchni użytków rolnych oraz akwakultury w systemie produkcji ekologicznej. Komisja Europejska opublikowała swój plan działania na rzecz rolnictwa ekologicznego⁵, którego celem jest zwiększenie produkcji i konsumpcji produktów ekologicznych, w tym wsparcie państw członkowskich w osiągnięciu wzrostu powierzchni ekologicznych użytków rolnych. Każde państwo członkowskie zostało poproszone przez Komisję Europejską o opracowanie planu działań, który ma na celu rozwój produkcji ekologicznej oraz o wyznaczenie krajowej wartości powierzchni użytków rolnych przeznaczonej na rolnictwo ekologiczne do 2030 r., przy uwzględnieniu zróżnicowanych uwarunkowań państw członkowskich.

„*Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021–2030*” stanowi powyższy plan działań, którego celem jest rozwój produkcji i rynku produktów ekologicznych w Polsce oraz objęcie co najmniej **7%** powierzchni użytków rolnych w Polsce systemem produkcji ekologicznej do 2030 r. Cel ten oznacza **podwojenie** (w stosunku do roku 2019) do 2030 r. powierzchni certyfikowanych użytków rolnych oraz dążenie do osiągnięcia **ponad miliona hektarów** tej powierzchni. Wsparcie sektora rolnictwa ekologicznego zaplanowano dla wszystkich uczestników łańcucha żywnościowego „Od pola do stołu”, poczynając od wsparcia rolników w obszarze produkcji rolnej surowców i przetwórstwa, poprzez działania wspierające inwestycje i potencjał rynkowy (w tym małych i średnich gospodarstw), skracanie łańcuchów dostaw, działania kształtujące popyt i zaufanie konsumentów wobec produktów ekologicznych i produkcji ekologicznej, aż po wsparcie integracji branży oraz krajowego doradztwa rolniczego.

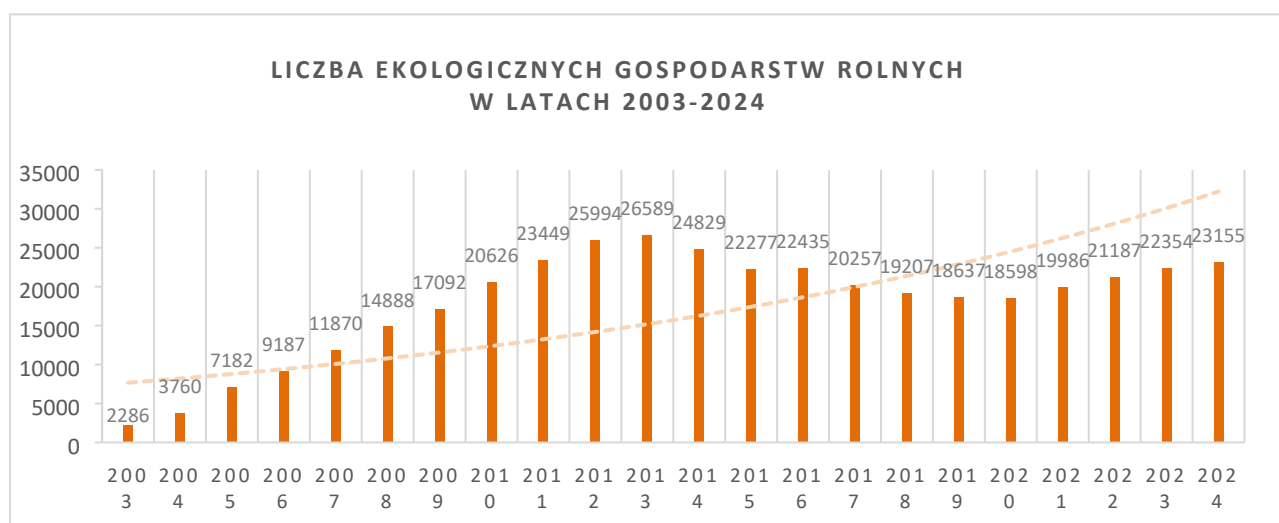
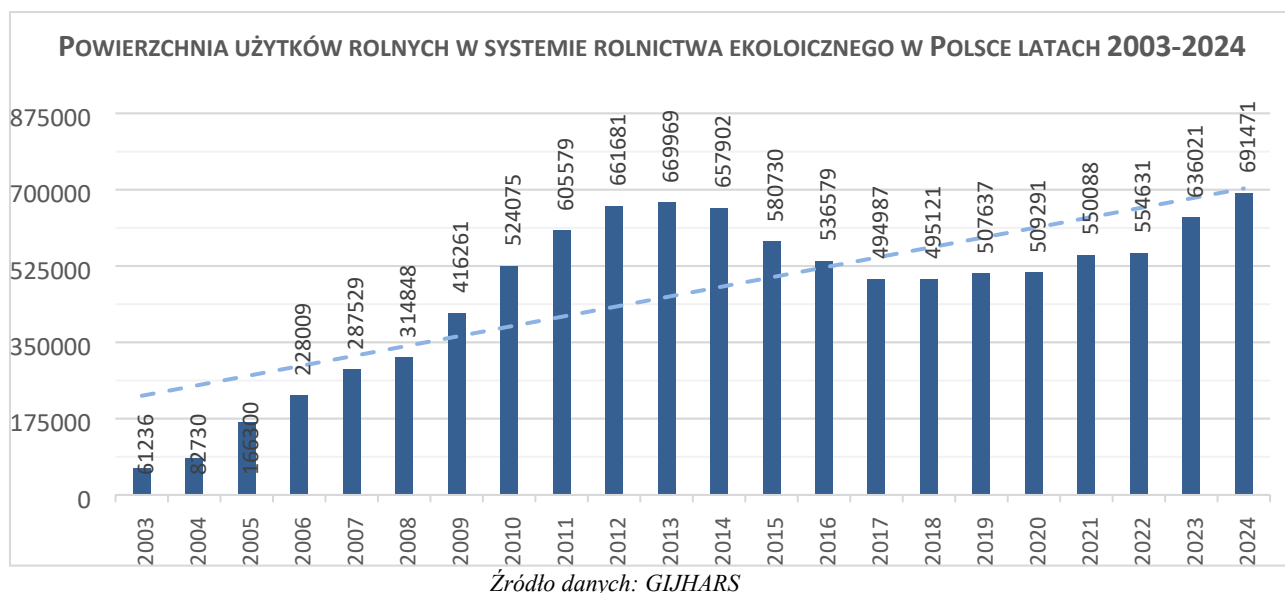
⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0141R%2801%29>

Rozdział II. Stan produkcji ekologicznej w Polsce

Część I. Dane statystyczne o produkcji ekologicznej

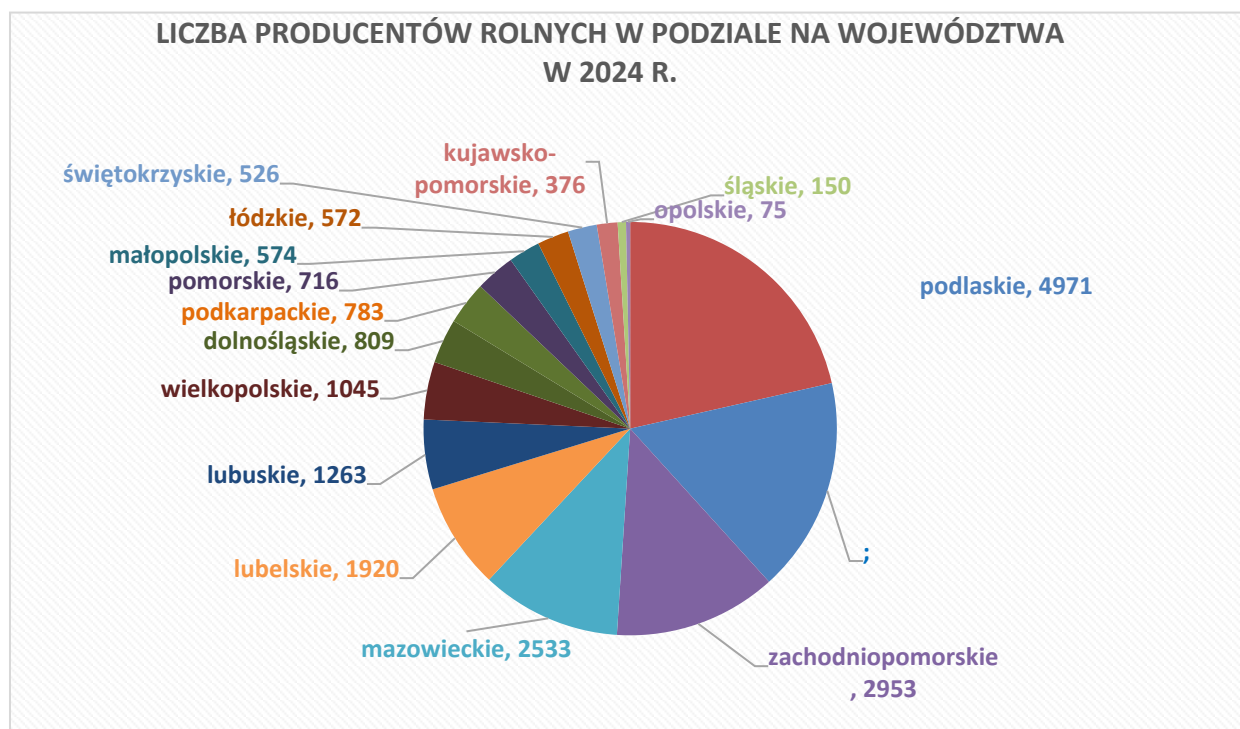
Łączna powierzchnia użytków rolnych objęta systemem produkcji ekologicznej wzrosła w 2024 r. do 691471,13 ha. Przekłada się to na zwiększenie udziału powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej w całkowitej powierzchni użytkowanej rolniczo w Polsce z 3,74% w 2021 r. do 4,92% w 2024 r. Wartość ta została obliczona odniesieniu do powierzchni użytkowanej rolniczo zadeklarowanej przez rolników we wnioskach o przyznanie płatności bezpośrednich do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za rok 2024, która w przybliżeniu wynosił 14,04 mln ha. Największa powierzchnia użytków rolnych objętych systemem była w województwach warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, co stanowi niespełna 40 % wszystkich gruntów w systemie.

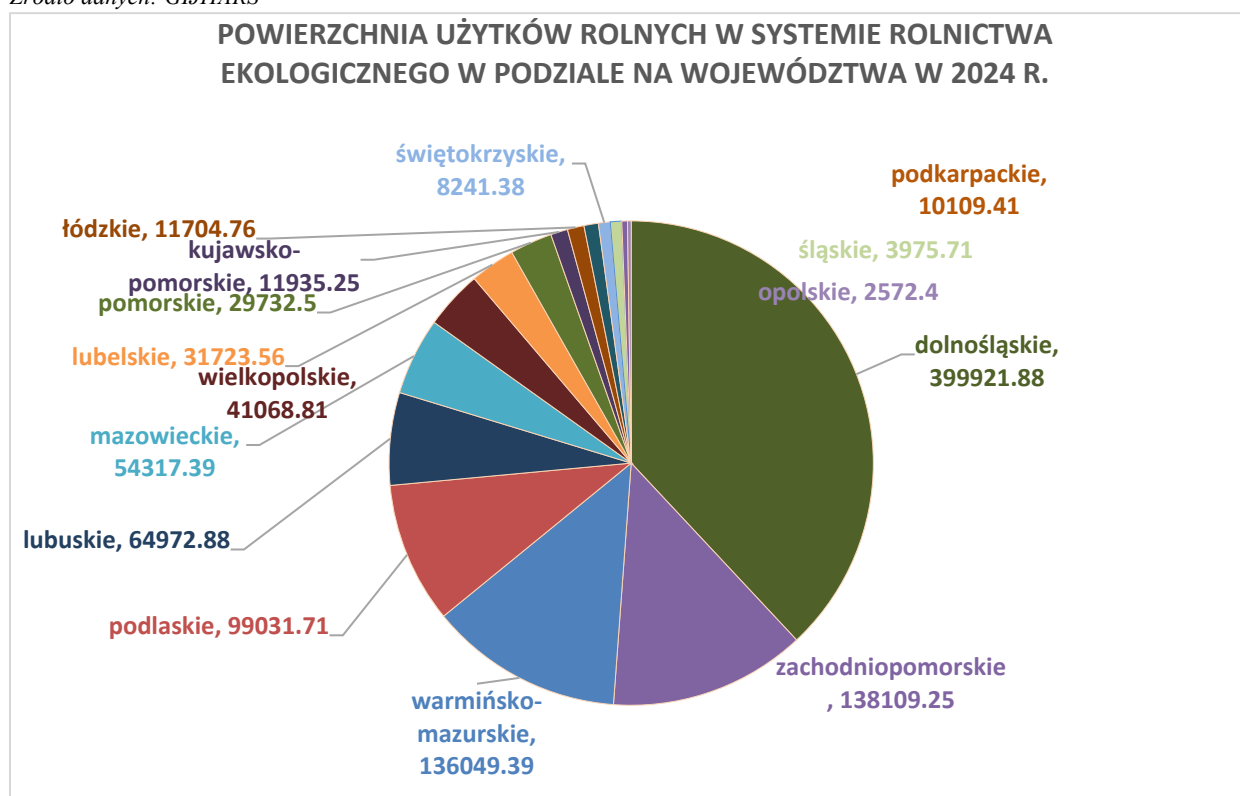
Źródło danych: GJHARS

Od 2021 r. obserwujemy również stały wzrost liczby producentów w systemie rolnictwa ekologicznego, których liczba w 2024 r. wyniosła 24793, z czego 23160 to gospodarstwa rolne. Najwięcej producentów rolnych w 2024 r., podobnie jak w latach ubiegłych znajdowało się w województwach: podlaskim (4971), warmińsko-mazurskim (3894), zachodniopomorskim (2953) i mazowieckim (2533). Najmniej producentów znajduje się w województwie opolskim (75).

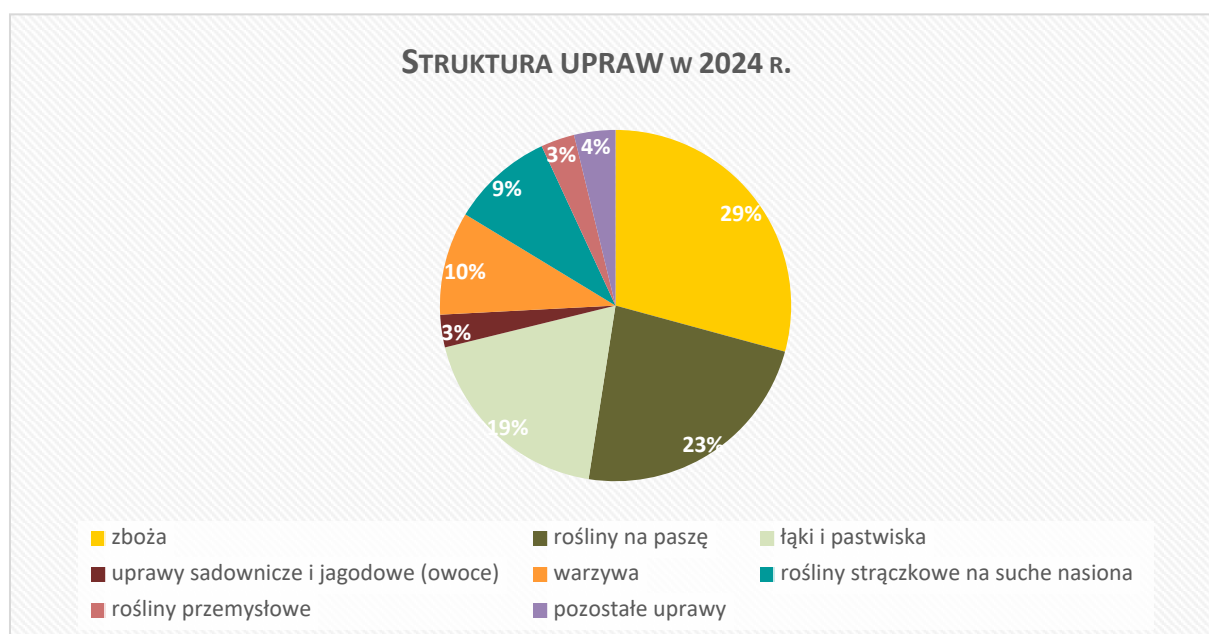
Źródło danych: GIJHARS

Źródło danych: GIJHARS

W strukturze zasiewów w 2024 r. dominowały zboża i uprawy roślin pastewnych. Udział zbóż utrzymuje się na stałym poziomie ok. 30%, natomiast udział roślin pastewnych w 2024 r. nieznacznie zmniejszył się do 23,2%, podczas gdy w 2023 r. wynosił 24%. Wzrósł udział trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk) z 17,3% w 2021 r., przez 17,2% w 2023 r. do 18,7% w 2024 r. Udział roślin przemysłowych wykazywał tendencję spadkową z 4,2% w 2021 r., do 3,1 % w 2024 r., jednakże udział roślin strączkowych zwiększył się istotnie z poziomu 7,9% w 2023 r. do 9,4% w 2024 r. Równie dynamicznie wzrósł udział warzyw w strukturze upraw, jednak chociaż w kampanii 2024 rolnicy zadeklarowali do płatności ekologicznych: – 15,4 tys. ha upraw warzywnych, to w tym 11,9 tys. ha upraw soczewicy, co stanowi 77% powierzchni upraw warzywnych. Na przestrzeni lat 2021-2024 udział warzyw zwiększył się od 6% w 2021 do 9,5% w 2024 r. Zmniejszenie natomiast zaobserwowano w przypadku upraw sadowniczych i jagodowych z 5,2% w 2021 roku do 3% w 2024 r.

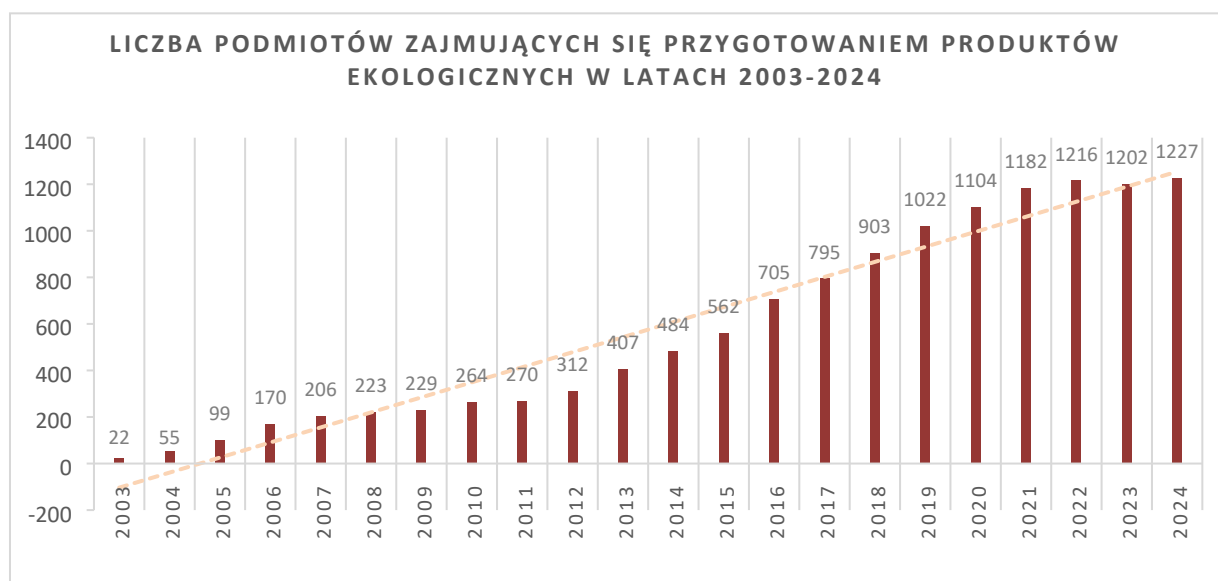

Źródło danych: GIHARS

W ekologicznej produkcji zwierzęcej najszybciej rozwija się chów drobiu, którego pogłowie wyniosło w 2024 r. 1096732 sztuk, w tym najwięcej kur użytkowanych nieśnie – 632806 sztuk. Jest to wzrost pogłowia drobiu o ponad 200 tys. sztuk w stosunku do roku 2023. Drugim co do liczebności gatunkiem hodowanym w systemie rolnictwa ekologicznego jest bydło, którego pogłowie w 2024 r. wyniosło 28801 sztuk. Wsparcie dalszego rozwoju ekologicznej produkcji zwierzęcej jest jednym z priorytetów resortu rolnictwa dla rozwoju produkcji ekologicznej, stąd wprowadzono do Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 wsparcie dla rolników do ekologicznej produkcji zwierzęcej, zarówno od strony produkcji surowców ekologicznych, jak i działań inwestycyjnych w produkcji zwierzęcej.

O rozwoju sektora produkcji ekologicznej w Polsce świadczy ciągły wzrost liczby podmiotów zajmujących się przygotowaniem produktów ekologicznych⁶ z 1182 w 2021 r. do 1227 w 2024 r.

Źródło danych: GJIHARS

Szczegółowe dane o produkcji ekologicznej dostępne są pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/ijhars/dane-o-rolnictwie-ekologicznym>.

⁶ Zgodnie z definicją, zawartą w rozporządzeniu 2018/848, przygotowanie oznacza działania polegające na konserwowaniu lub przetwarzaniu produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji lub każde inne działanie, któremu poddawany jest nieprzetworzony produkt, niezmieniające produktu wyjściowego, takie jak ubój, rozbiór, czyszczenie lub mielenie jak również pakowanie, znakowanie lub wprowadzanie zmian w znakowaniu odnoszących się do produkcji ekologicznej.

Część II. Wnioski z analizy SWOT

Przeprowadzona analiza SWOT sektora rolnictwa ekologicznego w Polsce znajduje się w załączniku. Najważniejsze wnioski wynikające z analizy SWOT przedstawiono w poniższej części niniejszego rozdziału.

• Gospodarstwa ekologiczne

Stan produkcji ekologicznej w Polsce na obecnym etapie rozwoju kształtowany jest poprzez popyt przewyższający krajową podaż surowców ekologicznych oraz niewystarczającą liczbę przetwórci ekologicznych. Czynnikiem przyczyniającym się do rozwoju produkcji ekologicznej jest wzmacnianie konkurencyjności gospodarstw ekologicznych na rynku, w tym stałe podnoszenie poziomu produktywności i innowacyjności produkcji ekologicznej. Bariery rozwoju towarowości gospodarstw ekologicznych wynikają m.in. z niskiej produktywności gospodarstw, szczególnie mniejszych produkujących głównie na własne potrzeby, z rozdrobnionej podaży i struktury gospodarstw rolnych, a także z braku wystarczającego doświadczenia i znajomości zasad produkcji ekologicznej. Przykładowo autorzy opracowania⁷ dotyczącego towarowości gospodarstw z województwa podlaskiego, na przykładzie analizy 2576 ekologicznych gospodarstw rolnych⁸ oszacowali, że 1068 z nich to gospodarstwa potencjalnie towarowe. Zatem, konieczne jest dalsze wspieranie działań inwestycyjnych w gospodarstwach ekologicznych, które podnoszą ich poziom produktywności i konkurencyjności na rynku żywnościowym.

W celu poprawy podaży surowców do przetwórstwa rolnicy są wspierani i zachęcani do współpracy, m.in. w formie grup producentów rolnych, organizacji producentów oraz spółdzielni. Popularyzacja i rozwój wspólnych struktur gospodarczych w postaci grup producentów rolnych i ich związków, spółdzielni, spółdzielni rolników, uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń, organizacji międzybranżowych, przyczyni się do optymalizacji kosztów, przyspieszy zmiany technologiczne, ułatwi dostęp do trwalszych kanałów dystrybucji i wzmocni pozycję rolników wobec pozostałych uczestników łańcucha wartości. Dzięki temu zwiększą się również dochody gospodarstw rolnych w Polsce, poprawi się ich trwałość ekonomiczna, co z kolei przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój produkcji ekologicznej jest także sprawnie funkcjonujący system transferu wiedzy i innowacji. W Polsce głównymi jednostkami doradztwa rolniczego, zgodnie z przepisami ustawy z 22 października 2004 r. *o jednostkach doradztwa rolniczego*⁹, są wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (ODR), upowszechniające wiedzę wśród rolników i mieszkańców obszarów wiejskich poprzez szkolenia i doradztwo oraz Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR), do którego głównych zadań należy organizacja szkoleń, pokazów seminariów i konferencji w zakresie rolnictwa ekologicznego a także koordynacja zadań z tego zakresu, realizowanych przez ODR-y. Wspierany jest rozwój specjalistycznego doradztwa rolniczego w zakresie produkcji ekologicznej, aby zapewnić rolnikom dostęp do szkoleń oraz

⁷ Bańkowska K., Jasiński J. (2020). Ocena potencjału towarowości gospodarstw ekologicznych – na przykładzie województwa podlaskiego. *Wieś i Rolnictwo 1 (186)/2020, ISSN 0137-1673*, str. 28-30.

⁸ Z wyłączeniem gospodarstw będących w okresie konwersji.

⁹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20042512507>

wsparcia doradczego dostosowanego do ich potrzeb. Niezbędne są przede wszystkim działania szkoleniowe podnoszące poziom wiedzy i umiejętności doradców rolniczych.

- **Rynek produktów ekologicznych**

W Polsce rośnie świadomość konsumentów na temat zalet produkcji ekologicznej żywności, co przekłada się na podejmowanie świadomych decyzji zakupowych i zwiększenie popytu na produkty ekologiczne. Konsumenci w Polsce coraz częściej szukają żywności, która powstała w warunkach jak najbardziej zbliżonych do naturalnych, z poszanowaniem dobrostanu zwierząt, środowiska i zasobów naturalnych, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia szeroko rozumianych korzyści środowiskowych. Żywność ekologiczna spełnia te oczekiwania, ponieważ została uzyskana w procesie produkcyjnym, w którym nie stosuje się przemysłowych nawozów ani środków ochrony roślin innych niż dopuszczone do stosowania w rolnictwie ekologicznym, GMO, hormonów, a także ogranicza się do niezbędnego minimum stosowanie u zwierząt produktów leczniczych, w tym antybiotyków. Należy mieć jednocześnie na uwadze, że ekologiczna jakość żywności wynikająca z powyższych zasad pociąga za sobą wyższe jednostkowe koszty produkcji, które przekładają się na wyższe ceny produktów ekologicznych, co w efekcie ma wpływ na niższą dostępność ekonomiczną żywności ekologicznej wśród społeczeństwa.

Skłonność konsumentów do zakupu żywności na rynku wyznacza dochód, ceny żywności oraz ceny pozostałych dóbr i usług. Badania wskazują, że popyt na produkty ekologiczne, których ceny w detalu są znacznie wyższe niż produkty spożywcze pochodzące z rolnictwa konwencjonalnego jest ściśle uzależniony od poziomu zamożności społeczeństwa. Według najnowszych danych szacowana wartość detalicznego rynku żywności ekologicznej w 2022 roku wyniosła 1,793 mld złotych, wobec 1,36 mld w 2019 roku. Uwzględniając wskaźnik wzrostu cen żywności jest to wzrost o 2,8%. Wartość per capita odzwierciedlająca wydatki przeciętnego obywatela rocznie na żywność ekologiczną wyniosła 47,46 zł rocznie¹⁰.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród konsumentów wskazują, że pomimo niekorzystnej sytuacji gospodarczej zaledwie 16% badanych przyznało, że kupuje „zdecydowanie mniej” żywności ekologicznej. Natomiast 51% wskazało, że „kupi tyle samo żywności ekologicznej”. Z analizy częstości zakupu wybranych kategorii produktów z asortymentu żywności ekologicznej wynika, że najczęściej kupowane są podstawowe, powszechnie spożywane produkty, takie jak: nabiał, jaja, warzywa, owoce i przetwory zbożowe. Produktami, których według respondentów brakuje na rynku żywności ekologicznej to: ryby, dania gotowe oraz mięso i jego przetwory.¹⁵

Sprzedaż żywności ekologicznej odbywa się za pośrednictwem kilku kanałów dystrybucji: sprzedaży bezpośredniej (na targach, jarmarkach, bezpośrednio w gospodarstwie), sprzedaży w specjalistycznych sklepach, sprzedaży w sklepach ogólnych (w tym

¹⁰ „Marketing, promocja oraz analiza rynku: badania w zakresie analizy wartości rynku produktów ekologicznych w Polsce z podziałem na wartość poszczególnych sektorów produkcji oraz wskazanie produktów o najwyższym potencjale rozwoju” Raport Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego 2023

wielkopowierzchniowych: super- i hipermarketach) oraz sprzedaży internetowej. W Polsce istnieje około 850 sklepów wyspecjalizowanych w sprzedaży żywności ekologicznej. Z danych za 2021 r. wynikało, że w każdym mieście w Polsce powyżej 20 000 mieszkańców istniał już sklep z żywnością ekologiczną. Działało również 150 sklepów on-line.¹¹ Średnio w UE znajomość logo deklaruje 56% konsumentów (Eurobarometr, 556), co oznacza, że logo rolnictwa ekologicznego nadal znajduje się na szczycie listy logo produktów spożywczych, których Europejczycy są najbardziej świadomi, wyprzedzając logo np. Fairtrade. Natomiast z badania „Polska wieś i rolnictwo” z 2024 r.¹² wynika, że 45,3% badanych, podczas zakupów żywności spotyka się z oznaczeniem dotyczącym produkcji ekologicznej, a dla 23,9% badanych logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej okazało się decydującym powodem do zakupu produktu ekologicznego. Jednocześnie, ponad 70% ogółu respondentów uważa, że przejście z rolnictwa konwencjonalnego na rolnictwo ekologiczne jest bardzo dobrą propozycją zmian w Polskim rolnictwie. Mieszkańcy obszarów wiejskich wyrażali taką opinię znacznie częściej niż mieszkańcy miast. Na zbyt wysokie ceny produktów ekologicznych wskazał natomiast co trzeci badany. Wyraźnie wyższy odsetek takich odpowiedzi odnotowano w przypadku mieszkańców miast. Ponadto, obywatele zainteresowani są w większym stopniu wspomaganiem gospodarstw, które faktycznie mają związek z konsumentami niż wspomaganiem gospodarstw, które nie wykazują związków z rynkiem¹³. Zatem, wzmocnienie i ustabilizowanie powiązań produkcji ekologicznej z rynkiem i handlem jest kluczową kwestią w dalszym rozwoju rynku produktów ekologicznych w Polsce. Rozwój rynku polskiej żywności ekologicznej będzie postępował również w miarę intensyfikacji działań informacyjno-promocyjno-marketingowych, a także działań edukacyjnych dotyczących produktów ekologicznych. Działania te mają na celu kształtowanie świadomości ekologicznej odbiorców, a także zachęcanie rolników konwencjonalnych do rozpoczęcia produkcji ekologicznej.

- **System kontroli i przepisy dotyczące produkcji ekologicznej**

W dłuższej perspektywie czasowej mało wiarygodne normy mogą podważyć publiczne zaufanie i doprowadzić do załamania rynku. Dlatego fundamentem trwałego rozwoju produkcji ekologicznej powinny być zharmonizowane reguły produkcji. Zakłada się, że pozytywny wizerunek rynkowy dzięki zwiększonemu zaufaniu konsumentów, przyciągnie do sektora nowe podmioty. Poza tym, reguły produkcji powinny odpowiadać oczekiwaniom podmiotów i konsumentów, jeżeli chodzi o jakość produktów ekologicznych oraz zgodność z zasadami i przepisami ustanowionymi rozporządzeniem 2018/848. Sektor produkcji ekologicznej jest w znacznym stopniu zależny od sprawności funkcjonowania systemu kontroli produkcji ekologicznej oraz opiera się na zaufaniu konsumentów do logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej, tj. zaufaniu, że produkt nim oznakowany faktycznie został wyprodukowany metodami ekologicznymi na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji. W przypadku rolnictwa ekologicznego nie ma możliwości rozpoznania pochodzenia produktu

¹¹ Żywność ekologiczna w Polsce, Raport 2021, Koalicja na rzecz BIO we współpracy z NielsenIQ

¹² <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>

¹³ Bańkowska K., Jasiński J. (2020). Ocena potencjału towarowości gospodarstw ekologicznych – na przykładzie województwa podlaskiego. *Wies i Rolnictwo 1 (186)/2020, ISSN 0137-1673*, str. 28-30.

tj. ekologicznej jakości produktu, bazując jedynie na jego wyglądzie lub cechach organoleptycznych. Tylko zaufanie do systemu kontroli produkcji ekologicznej skłania konsumentów do wybierania produktów ekologicznych. W Polsce działają prywatne jednostki certyfikujące upoważnione do przeprowadzania kontroli urzędowych i certyfikacji produkcji ekologicznej. W celu zachowania zharmonizowanych standardów kontroli i utrzymania zaufania sektora rolnictwa ekologicznego i konsumentów, działania upoważnionych jednostek certyfikujących muszą być skutecznie koordynowane.

Na podstawie Ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1235) nadzór nad jednostkami certyfikującymi sprawuje Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych. W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS m. in.: przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące, przeprowadza audyty i inspekcje jednostek certyfikujących w obszarze stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji osób (inspektorów rolnictwa ekologicznego) prowadzących kontrole oraz dokonuje sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli. Ponadto może sprawdzić u producentów ekologicznych prawidłowość przeprowadzania przez jednostki certyfikujące kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych, wydaje wytyczne i polecenia w celu zapewnienia prawidłowej realizacji wykonywanych przez jednostki certyfikujące zadań, w szczególności w celu stosowania wspólnego katalogu środków.

• Podsumowanie

Reasumując, osiągnięcie celu jakim jest rozwój produkcji ekologicznej w Polsce oraz przeznaczenie do 2030 r. co najmniej 7% całkowitej powierzchni użytkowanej rolniczo na rolnictwo ekologiczne, w praktyce oznacza konieczność wprowadzenia zmian w podejściu do wsparcia produkcji ekologicznej i rozwoju inicjatyw społeczno-gospodarczych, ze szczególnym wzmocnieniem produktywności gospodarstw ekologicznych, powiązań rynkowych, wykorzystania kanałów dystrybucji, skracania łańcuchów dostaw, współpracy branży sektora produkcji ekologicznej, a także wsparcie działań szkoleniowo-doradczych dla rolników ekologicznych. Skumulowany efekt tych działań poprawi podaż produktów ekologicznych na rynku, obniży ceny produktów ekologicznych, które wówczas staną się osiągalne dla większości konsumentów w Polsce. Wówczas produkcja ekologiczna ma szansę stać się znaczącą częścią sektora rolno-spożywczego.

Część III. Wsparcie powierzchni użytków rolnych, objętych systemem produkcji ekologicznej w Polsce w ramach Wspólnej Polityki Rolnej w różnych perspektywach finansowych

W Polsce rolnictwo ekologiczne po raz pierwszy uzyskało wsparcie finansowe z budżetu państwa w 1998 r., w ramach dotacji do kosztów kontroli gospodarstw ekologicznych, które udzielane były jednostkom przeprowadzającym kontrolę. W 1999 r. została przyznana dotacja do powierzchni upraw ekologicznych. Beneficjentami wsparcia byli rolnicy prowadzący ekologiczne gospodarstwa rolne lub będący w trakcie okresu konwersji, tj. czasu wymaganego na przestawienie gospodarstwa rolnego na gospodarstwo produkujące certyfikowane produkty ekologiczne.

Następnie, w latach 2004-2020 po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, procentowy udział powierzchni użytków rolnych rolnictwa ekologicznego zmieniał się znacząco. Akcesja Polski do UE pozwoliła na większe wsparcie finansowe ekologicznych gospodarstw rolnych. W pierwszym roku członkostwa Polski w UE udział powierzchni użytków rolnych rolnictwa ekologicznego wyniósł 0,5%. W następnych latach w związku z wdrażaniem unijnych instrumentów wsparcia rolnictwa ekologicznego, udział ten szybko wzrastał i po pięciu latach członkostwa w UE w 2009 r. wyniósł 2,6%. W 2013 r. udział powierzchni użytków rolnych rolnictwa ekologicznego osiągnął najwyższy poziom 4,6%. W latach 2013-2018 następował spadek udziału tej powierzchni w całkowitej powierzchni użytków rolnych w Polsce do poziomu 3,3%, natomiast od 2019 r. rozpoczął się okres wzrostu powierzchni ekologicznych użytków rolnych, aby w 2024 r. osiągnąć poziom 4,9%, tj. 69147 ha użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej.

• PROW 2004-2006

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, wsparcie dla rolników do powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej realizowano ze środków Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 w ramach działania 4: „Wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” z Pakietu 2 – „Rolnictwo ekologiczne”. W ramach realizacji pakietu rolnicy podejmowali działania, mające przyczynić się do upowszechnienia systemów produkcji rolniczej, zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich. W 2004 r. w Polsce było 3705 gospodarstw ekologicznych o łącznej powierzchni 82,3 tys. ha. W okresie realizacji PROW 2004-2006, liczba gospodarstw ekologicznych zwiększyła się do 9189 o łącznej powierzchni 228 tys. ha.

• PROW 2007-2013

Kolejny program, w ramach którego przewidziano wsparcie rolnictwa ekologicznego w Polsce to Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Według założeń programu rolnicy ekologiczni uzyskiwali pomoc finansową na zasadach preferencyjnych, realizując działania „Uczestnictwo rolników w systemie jakości żywności” lub „Działania informacyjne

i promocyjne” z osi I „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”. Jednocześnie wsparcie finansowe można było uzyskać w ramach osi II „Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich”, w działaniu 214 „Program rolno-środowiskowy (Płatności rolno-środowiskowe)” pakiet 2 – „Rolnictwo ekologiczne”. W okresie obowiązywania PROW 2007-2013 nastąpił najwyższy przyrost powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej oraz przyrost liczby gospodarstw ekologicznych. W 2013 r. było ich 26598, a powierzchnia użytków rolnych w systemie produkcji ekologicznej osiągnęła najwyższy poziom, tj. 670,0 tys. ha.

- **PROW 2014-2020 i okres przejściowy**

Kolejny program, w ramach którego przewidziano wsparcie rolnictwa ekologicznego w Polsce to Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Wsparcie finansowe do powierzchni ekologicznych użytków rolnych dla rolników w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” PROW 2014-2020 było dostępne do 2024 r. włącznie. Dostępność ww. działania wynikała z okresu przejściowego, potrzebnego na wdrażanie określonych działań lub zobowiązań wynikających z PROW 2014-2020 – w związku z rokiem uruchomienia Planu Strategicznego. Ponadto, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wprowadził inne mechanizmy wsparcia w ramach PROW 2014–2020, zawierające preferencyjne zasady w przyznawaniu pomocy dla operacji dotyczących produkcji ekologicznej, tj. w zakresie działań pn. „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej”, „Inwestycje w środki trwałe”, „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”, „Tworzenie grup i organizacji producentów”. Pomimo, że do 2018 r. liczba gospodarstw ekologicznych, a tym samym powierzchnia ekologicznych użytków rolnych zmniejszała się, należy zaznaczyć, że wielkość produkcji ekologicznej z przeznaczeniem na rynek w tym samym okresie wzrastała. Oznacza to, że z systemu produkcji ekologicznej rezygnowali głównie ci rolnicy, którzy w rzeczywistości nie przyczyniali się wzrostu produkcji żywności ekologicznej oraz zwiększania jej dostępności na rynku. Od 2019 r. przy pomocy zwiększonych stawek płatności do powierzchni użytków rolnych w rolnictwie ekologicznym w związku z unijnym celem dotyczącym zwiększenia powierzchni takich użytków w UE, zaobserwowano ponowny wzrost powierzchni użytków rolnych w systemie produkcji ekologicznej, która w 2021 r. zwiększyła się do blisko 550 tys. ha. Należy przy tym zaznaczyć, że znacząca większość ww. użytków rolnych objęta jest płatnościami ekologicznymi w ramach WPR.

- **Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027**

Od 2023 r. realizowany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który stanowi kontynuację wsparcia finansowego dla rolników do powierzchni użytków rolnych rolnictwa ekologicznego w ramach interwencji – Rolnictwo ekologiczne. Wsparcie to w dalszym ciągu dotyczy zarówno utrzymania praktyk rolnictwa ekologicznego po okresie konwersji, jak również w trakcie okresu konwersji. Plan Strategiczny przewiduje również inne interwencje wspierające rozwój produkcji ekologicznej, w tym rynku produktów ekologicznych, które zostały opisane w rozdziale IV niniejszego dokumentu.

Rozdział III. Stan akwakultury ekologicznej w Polsce oraz wsparcie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027

Produkcja akwakultury ekologicznej, która jest stosunkowo nowym działem produkcji ekologicznej w porównaniu do rolnictwa ekologicznego, zyskuje obecnie na znaczeniu. Celem unijnej strategii „*Od pola do stołu*” jest znaczny wzrost produkcji akwakultury ekologicznej w Unii Europejskiej. W latach 2019-2021 odnotowano wzrost produkcji zwierząt akwakultury ekologicznej ze 160 ton w 2019 r. do 262,7 ton w 2024 r. Biorąc pod uwagę rosnące w Unii Europejskiej zainteresowanie konsumentów produktami akwakultury ekologicznej, oczekuje się, że coraz więcej jednostek produkcji w sektorze akwakultury będzie przechodzić na produkcję ekologiczną. W 2024 r. na polskim rynku akwakultury ekologicznej działało 7 podmiotów ekologicznych i były to głównie gospodarstwa karpiove. Sytuacja ta wynika z dość specyficznej formy akwakultury, która ukształtowała się w Polsce, tj. stawowej gospodarki karpiovej. Stanowi ona wzorzec zrównoważonej akwakultury ekstensywnej. Chów i hodowla karpia metodą tradycyjną, zgodnie z naturalnym cyklem klimatycznym spełnia wysokie standardy jakości, która jest oczekiwana przez konsumentów oraz pełni wiele funkcji ekosystemowych. Ze względu na swój wielowiekowy i tradycyjny charakter jest to produkcja przyjazna zarówno rybam jak i środowisku naturalnemu, przynosząca mu wiele korzyści w postaci wspierania i ochrony różnorodności biologicznej, retencji wody, poprawy jej jakości, tworzenia żerowisk i siedlisk dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Chów karpia w stawach ziemnych w znacznej części wpisuje się w ogólne założenia ekologicznego chowu ryb, jednak ze względów formalno-prawnych nie spełnia całości wymogów produkcji certyfikowanej akwakultury ekologicznej. Zatem, aby zachęcić producentów akwakultury do rozpoczęcia działalności w ramach systemu produkcji ekologicznej niezbędne jest wsparcie tego sektora produkcji oraz działania szkoleniowo-doradcze z zakresu akwakultury ekologicznej. W ramach nowej perspektywy finansowej programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 (FER) zaplanowano wsparcie finansowe dla hodowców, którzy podejmują się utrzymać lub przejść na praktyki i metody akwakultury ekologicznej określone w prawodawstwie unijnym i krajowym.

W ramach programu wsparcia sektora rybactwa w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 przewidziano możliwość skorzystania przez producentów ekologicznych z preferencyjnych zasad w przyznawaniu pomocy dla operacji dotyczących produkcji ekologicznej w ramach działania *Inwestycje i innowacje w akwakulturze*. W tym działaniu specjalne zasady dofinansowania producentów akwakultury ekologicznej przewidziano w ramach krajowego rozporządzenia w obszarze dwóch grup operacji mających na celu zwiększenie konkurencyjności i rentowności przedsiębiorstw z sektora akwakultury: 1) inwestycje w akwakulturze i 2) dywersyfikacja działalności.

Ponadto w krajowym rozporządzeniu wdrażającym program FER przewidziano propagowanie zasad produkcji ekologicznej w akwakulturze poprzez ukierunkowane szkolenia, konferencje i realizację programów doradczych. Odpowiednie wsparcie uwzględniono w ramach działania

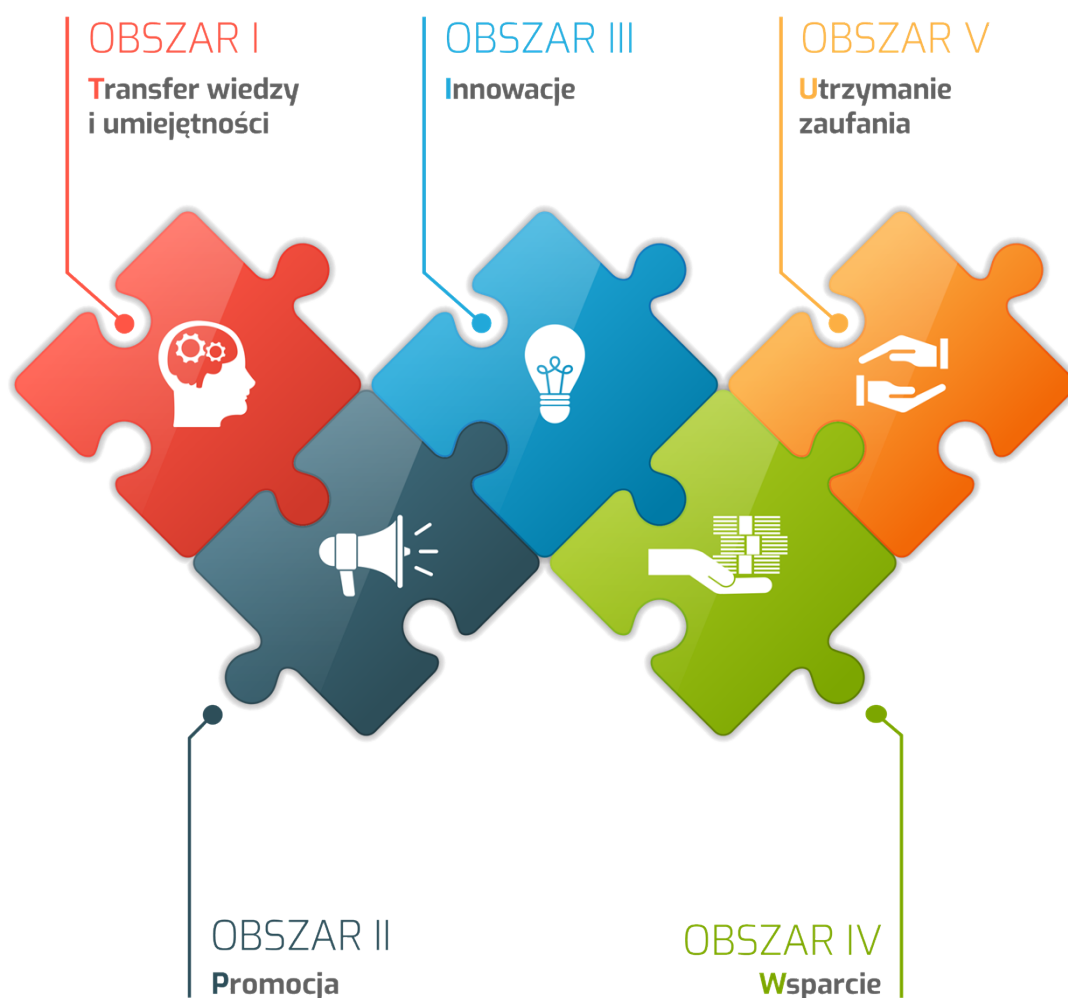
Kapitał ludzki w obszarze grupy operacji szkolenia i konferencje. Realizacja ww. ukierunkowanych działań ma na celu wzrost produkcji akwakultury ekologicznej do 2030 r. Dodatkowe informacje w tym zakresie zostały przedstawione w rozdziale IV niniejszego dokumentu.

Rozdział IV. Działania ukierunkowane na rozwój produkcji ekologicznej w Polsce

Celem działań zawartych w „*Ramowym Planie Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021 – 2030*” jest rozwój produkcji ekologicznej w Polsce, w tym rynku produktów ekologicznych oraz realizacja unijnego celu ujętego w strategii „*Od pola do stołu*” oraz strategii na rzecz Bioróżnorodności 2030, poprzez znaczne zwiększenie powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej. Mając na uwadze powyższe oraz bazując na wnioskach z analizy SWOT (załącznik nr 1), poniżej przedstawiono **pięć głównych obszarów** rozwoju produkcji ekologicznej w Polsce:

- I. Transfer wiedzy i umiejętności– działania doradcze, szkoleniowe i informacyjne,
- II. Promowanie produkcji ekologicznej– działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne,
- III. Innowacje w produkcji ekologicznej,
- IV. Wsparcie producentów ekologicznych,
- V. Utrzymanie zaufania do systemu produkcji ekologicznej.

Obszary te obejmują zachęty finansowe oraz szczegółowe działania, które są podejmowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jednostki podległe lub nadzorowane, uczestników systemu produkcji ekologicznej oraz zainteresowane podmioty. Należy podkreślić, że oprócz kontynuowania większości już skutecznie prowadzonych działań, „Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021 – 2030” zawiera nowe działania przyczyniające się do rozwoju produkcji ekologicznej. W celu corocznego monitorowania postępów prac nad rozwojem sektora produkcji ekologicznej, poszczególnym działaniom przypisano wskaźniki monitorowania.

Obszar I. Transfer wiedzy i umiejętności – działania doradcze, szkoleniowe i informacyjne

Trwały rozwój produkcji ekologicznej zależy w dużym stopniu od wiedzy i umiejętności producentów ekologicznych. Ważne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia merytorycznego producentom ekologicznym za pośrednictwem ośrodków doradztwa rolniczego poprzez szkolenia i doradztwo rolnicze, w tym dostarczanie rozwiązań względem pojawiających się problemów w produkcji ekologicznej. Działania doradcze ODR-ów muszą być wspomagane innowacyjnymi rozwiązaniami, opracowywanymi przede wszystkim w instytutach badawczych resortu rolnictwa.

Prowadzenie systematycznych działań doradczych, szkoleniowych i informacyjnych jest niezbędne do dalszego rozwoju produkcji ekologicznej i rynku produktów ekologicznych. Poniżej przedstawiono szczegółowe działania w tym zakresie.

1) Działanie: Upowszechnianie wiedzy, dobrych praktyk i doradztwo

Działanie odnosi się do działalności doradczej, szkoleniowej, informacyjnej oraz upowszechnieniowej, realizowanej przez państwowe jednostki doradztwa rolniczego (Centrum Doradztwa Rolniczego i wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego), administrację publiczną i ośrodki naukowe posiadające dorobek naukowy w zakresie rolnictwa ekologicznego. Rozwój produkcji ekologicznej, w tym akwakultury ekologicznej wymaga transferu wiedzy oraz warunków współpracy między doradztwem, nauką i praktyką. Niezbędne jest zapewnienie stałego dostępu do profesjonalnego wsparcia

doradczego oraz szkoleń dla rolników w obszarze produkcji ekologicznej. Odpowiedni poziom wiedzy rolników ma wpływ na podejmowane przez nich działania, w zgodzie z wymogami produkcji ekologicznej. W celu zapewnienia wysokiej jakości wsparcia doradczego i szkoleń, niezbędne jest również odpowiednie przygotowanie kadr doradczych. W związku z powyższym, przewidziano następujące działania w zakresie ww. obszaru:

- a) **działania doradcze oraz szkolenia** skierowane do **rolników i producentów akwakultury**, którzy chcą wejść do systemu produkcji ekologicznej lub już w nim są. Działania mają na celu wzmocnienie przepływu wiedzy i informacji dotyczących zasad prowadzenia działalności rolniczej w systemie produkcji ekologicznej i rozwoju ekologicznych gospodarstw rolnych. Wsparcie w postaci dostępu do bezpłatnych szkoleń i usług doradczych przewidziano m.in. w ramach dotacji budżetowej dla ODR-ów i CDR na realizację zadań ustawowych, w ramach PROW 2014-2020 kończących się w 2025 roku oraz Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027; W przypadku programu FER na lata 2021-2027, w krajowym rozporządzeniu wdrażającym wsparcie dla zrównoważonej działalności w zakresie akwakultury (Priorytet 2), w ramach działania *Kapitał ludzki*, uwzględniono preferencje dla grupy operacji szkolenia i konferencji, w tym realizację programów doradczych dla akwakultury, jeżeli ich zakres tematyczny dotyczy produkcji ekologicznej. Preferencję taką zapewnia podwyższona punktację dla wyboru danej operacji (szkolenia lub konferencji albo programu doradczego uwzględniających tematykę produkcji ekologicznej)
- b) **działania doradcze oraz szkolenia** skierowane do **podmiotów przygotowujących** produkty ekologiczne do sprzedaży. Przepisy dotyczące rolnictwa ekologicznego są stosowane na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji, zapewnienie pełnej zgodności i identyfikowalności produktów ekologicznych jest w gestii wszystkich producentów, także tych zajmujących się obrotem produktami ekologicznymi;
- c) możliwość uczestnictwa w **sieci ekologicznych gospodarstw demonstracyjnych**. Dzięki temu, rolnicy mają możliwość bezpośrednio, na przykładzie funkcjonujących gospodarstw ekologicznych, zaznajomić się z praktycznymi aspektami produkcji ekologicznej, które mogą być zastosowane we własnym gospodarstwie ekologicznym oraz wymienić się doświadczeniami z innymi producentami. Ponadto, gospodarstwa demonstracyjne promują ideę rolnictwa ekologicznego, przyjmując grupy rolników dotychczas zajmujących się rolnictwem konwencjonalnym;
- d) możliwość uczestnictwa w zajęciach praktycznych (warsztatach, pokazach) w zakresie **przetwórstwa surowców ekologicznych**, prowadzonych przez Centrum Doradztwa Rolniczego oddział w Radomiu w utworzonym w tej instytucji **Centrum Praktycznego Szkolenia w Zakresie Małego Przetwórstwa**. Centrum Doradztwa Rolniczego oddział w Radomiu stale pracuje nad poszerzeniem oferty rozwiązań technologicznych w tym zakresie. Obecnie, CDR dysponuje czterema podstawowymi liniami technologicznymi w przetwórstwie (mięso, zboża, mleko i owoce), które mogą zostać uruchomione w gospodarstwach jako ekologiczne przetwórstwo „przyzagrodowe”. Rozwój przetwórstwa w gospodarstwach ekologicznych może istotnie podnieść efektywność ekonomiczną prowadzonej działalności poprzez rozszerzenie oferty gospodarstwa ekologicznego

o ekologiczne produkty przetworzone, a tym samym przyczynić się do skracania łańcucha dostaw od rolnika do konsumenta;

- e) **wsparcie merytoryczne kadry doradztwa** rolniczego poprzez szkolenia, kursy, wyjazdy studyjne, dostęp do studiów podyplomowych z zakresu rolnictwa ekologicznego, wymiana wiedzy i doświadczeń w ramach prowadzonej, zwłaszcza przez CDR, współpracy międzynarodowej. Dzięki ww. inicjatywom, doradcy mogą w profesjonalny sposób służyć wiedzą merytoryczną i technologiczną producentom ekologicznym;
- f) możliwość uzyskania **specjalizacji pn. „Rolnictwo ekologiczne”**, którą doradca rolniczy może uzyskać, jeżeli ukończył szkolenie w zakresie ww. specjalizacji przeprowadzane przez CDR i zdał egzamin w zakresie tej specjalizacji przeprowadzany przez CDR lub ukończył studia podyplomowe w zakresie tej specjalizacji;
- g) **wzmocnienie systemu AKIS** poprzez realizację wspólnych projektów mających na celu transfer wiedzy, dobrych praktyk, upowszechnianie wyników badań naukowych i innowacji pomiędzy strukturami doradztwa zajmującymi się rolnictwem ekologicznym a jednostkami naukowymi i producentami rolnymi. Wzmocnienie systemu AKIS ma również istotny wpływ na zacieśnianie współpracy pomiędzy nauką, doradztwem rolniczym i praktyką rolniczą;
- h) poprzez doradztwo rolnicze kontynuowane będą **konkursy upowszechniające wiedzę na temat rolnictwa ekologicznego**, zwłaszcza wśród młodszego pokolenia jak również zamieszczane będą **artykuły w czasopismach** wydawanych przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego lub na ich stronach internetowych;
- i) opracowywanie materiałów informacyjno-dydaktycznych, stanowiących **kompedium wiedzy** dla producentów (rolników) i doradców na temat zasad produkcji ekologicznej, w tym promujących dobre praktyki i metodyki produkcji ekologicznej. Wiedza w tym zakresie jest stale poszerzana, a także dostępna pod adresem:
 - <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/baza-wiedzy>,
 - <https://cdr.gov.pl/produkcja-rolna/rolnictwo-ekologiczne/rolnictwo-ekologiczne-publikacje>;
- j) doskonalenie **współpracy pomiędzy strukturami doradztwa, ośrodkami naukowymi a administracją publiczną**, w tym bezpośrednio z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w celu sprawnego przekazywania aktualnych informacji o działaniach i inicjatywach odbywających się w sektorze rolnictwa ekologicznego oraz udostępniania materiałów informacyjnych dotyczących zasad i najnowszych rozwiązań w produkcji ekologicznej (wyników badań naukowych, przewodników dobrych praktyk, rekomendacji w prowadzeniu produkcji ekologicznej, obowiązujących przepisów prawnych, informacji na temat dostępnych środków do produkcji ekologicznej, itp.);
- k) rozwój **współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rynku produktów rolnictwa ekologicznego**, w tym z innymi resortami, organami administracji rządowej, jednostkami administracji samorządowej, doradcami, rolnikami, producentami, organizacjami i zrzeszeniami pozarządowymi w celu wspierania i zachęcania rolników ekologicznych do samoorganizacji, zrzeszania się i rozwoju kontaktów handlowych. Rozwój współpracy realizowany jest poprzez organizację konferencji naukowych,

branżowych spotkań oraz innych wydarzeń, inicjatyw ukierunkowanych na transfer wiedzy i upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w produkcji ekologicznej.

Tabela 1. Wskaźniki dla działania 1)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba przeszkolonych odbiorców.
2.	Liczba przeszkolonych doradców rolniczych.

2) Działanie: Informowanie o zasadach produkcji ekologicznej producentów wchodzących do systemu produkcji ekologicznej

Zgodnie z art. 34 ust. 1 rozporządzenia 2018/848, przed wprowadzeniem produktów do obrotu jako „ekologiczne”, „w okresie konwersji” lub w okresie pierwszych 12 miesięcy od przystąpienia do systemu kontroli, podmioty lub grupy podmiotów, które produkują, przygotowują, dystrybuują lub przechowują produkty ekologiczne albo produkty w okresie konwersji, a także przywożą je z państw trzecich, wywożą do państw trzecich lub wprowadzają do obrotu, muszą zgłosić swoją działalność właściwym organom państwa członkowskiego, w którym prowadzą działalność i podlegają systemowi kontroli. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej* zgłoszenia działalności, o którym mowa w art. 34 ust. 1 rozporządzenia 2018/848, dokonuje się do Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, za pośrednictwem jednostki certyfikującej, na formularzu udostępnionym pod adresem: <https://www.gov.pl/web/ijhars/zgloszenie-dzialalnosci2>.

Przejście z systemu konwencjonalnego na ekologiczny wiąże się z tzw. okresem konwersji, czyli gospodarowaniem według zasad rolnictwa ekologicznego pod nadzorem jednostki certyfikującej, bez prawa do znakowania produktów jako ekologiczne. Okres konwersji jest niezbędny do rozkładu w glebie pozostałości stosowanych uprzednio środków agrochemicznych i służy osiągnięciu równowagi ekologicznej w gospodarstwie. W tym okresie, rolnik zdobywa również, wiedzę i doświadczenie. Przed podjęciem decyzji o przejściu z systemu rolnictwa konwencjonalnego na system ekologiczny, wskazane jest najpierw zapoznanie się z zasadami rolnictwa ekologicznego. W tym celu niezbędne jest udostępnianie rolnikom podstawowej wiedzy z zakresu prowadzenia produkcji ekologicznej w ramach tzw. Pakietu Startowego, zawierającego materiały informacyjne o produkcji ekologicznej, w tym informacje jak produkować ekologicznie, gdzie szukać środków do produkcji ekologicznej, jak uzyskać wsparcie finansowe do produkcji ekologicznej. Pakiet startowy będzie sukcesywnie uzupełniany na podstawie bieżących zmian przepisów prawnych i aktualnych potrzeb sektora. Materiały szkoleniowe w formie broszury informacyjnej dla rolników, w tym co każdy rolnik wiedzieć powinien o gospodarowaniu ekologicznym, znajdują się pod adresem: <https://cdr.gov.pl/produkcja-rolna/rolnictwo-ekologiczne/rolnictwo-ekologiczne-publikacje>.

Poniżej przedstawiono działania w obszarze informowania o zasadach produkcji ekologicznej rolników wchodzących do systemu produkcji ekologicznej. Poniższe inicjatywy będą stale aktualizowane na podstawie bieżących potrzeb oraz stanu rozwoju sektora produkcji ekologicznej.

a) Wymiana informacji pomiędzy doradcą a rolnikiem

Producenci wchodzący do systemu produkcji ekologicznej, którzy współpracują z doradcami ośrodków doradztwa rolniczego są informowani o dostępnych szkoleniach i działaniach doradczych, prowadzonych przez ODR-y w zakresie rolnictwa ekologicznego, a także o możliwości skorzystania z oferty ekologicznych gospodarstw demonstracyjnych w ramach sieci gospodarstw demonstracyjnych oraz Centrum Praktycznego Szkolenia w Zakresie Małego Przetwórstwa.

b) Metodyki produkcji ekologicznej i wyniki badań naukowych

W celu popularyzacji wiedzy o produkcji ekologicznej oraz wsparcia nowych producentów ekologicznych są wykorzystywane metodyki produkcji ekologicznej odnoszące się do poszczególnych upraw, grup zwierząt oraz przetwórstwa ekologicznego. Metodyki produkcji ekologicznej są stale rozwijane i powstają w oparciu o wyniki uprzednio przeprowadzonych, jak i najnowszych badań naukowych na rzecz rolnictwa ekologicznego, realizowanych w ramach dotacji udzielanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Ponadto, podmioty realizujące badania naukowe w rolnictwie ekologicznym przygotowują w ramach sprawozdań z realizacji ww. badań część poświęconą podsumowaniu, praktycznym zaleceniom lub wskazówkom dla rolników (więcej szczegółowych informacji na ten temat znajduje się w rozdziale IV w obszarze III niniejszego dokumentu).

- Metodyki produkcji ekologicznej poddawane są stałej aktualizacji oraz dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/metodyki-dla-produkcji-ekologicznej>
- Wyniki badań naukowych z zakresu rolnictwa ekologicznego, które zawierają rozwiązania względem pojawiających się lub istniejących problemów w produkcji rolniczej, przetwórstwie ekologicznym oraz akwakulturze ekologicznej, dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wykaz-tematow-badawczych-z-zakresu-rolnictwa-ekologicznego-realizowanych-w-latach-2004-2021>.

c) Materiały informacyjne o produkcji ekologicznej

Ze względu na duże zainteresowanie tematyką rolnictwa ekologicznego zarówno wśród rolników, doradców, jak i instytucji pracujących na rzecz rolnictwa, Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu stworzyło bazę wydawnictw dotyczących rolnictwa ekologicznego i programów rolnośrodowiskowych. Baza wydawnictw dostępna jest pod adresem: <https://cdr.gov.pl/produkcja-rolna/rolnictwo-ekologiczne/rolnictwo-ekologiczne-publikacje>.

Ponadto, w odniesieniu do przetwórstwa ekologicznego, Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu dysponuje przykładami rozwiązań technologicznych w czterech podstawowych rodzajach przetwórstwa (mięso, zboża, mleko i owoce), które mogą zostać uruchomione w gospodarstwach jako ekologiczne przetwórstwo „przyzagrodowe”. Rozwój przetwórstwa w gospodarstwach ekologicznych może istotnie podnieść efektywność ekonomiczną prowadzonej działalności poprzez rozszerzenie oferty gospodarstwa ekologicznego o ekologiczne produkty przetworzone, a tym samym skracanie łańcucha dostaw od rolnika do konsumenta. Przykładowe rozwiązania w tym zakresie dostępne są na stronie internetowej Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu pod adresem: <https://cpsz.cdr.gov.pl/przetworstwo>. Dodatkowo, CDR opracował również filmy szkoleniowe, które dostępne są pod adresem: <https://cpsz.cdr.gov.pl/#zrodla-finansowania>.

Źródło finansowania dla działania 1 i 2: środki unijne oraz budżet krajowy: Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Tabela 1. Wskaźnik dla działania 2)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba nowych podmiotów objętych systemem kontroli w produkcji ekologicznej.

3) Działanie: Informowanie o dostępnych środkach do produkcji ekologicznej.

System produkcji ekologicznej wyklucza stosowanie nawozów sztucznych oraz dopuszcza do ochrony roślin tylko niektóre środki ochrony roślin, głównie biologiczne oraz proste związki siarki i miedzi. Wymaga on natomiast stosowania odpowiedniego płodozmianu i zabiegów chroniących glebę, materię organiczną, wodę i powietrze. Wsparcie do powierzchni, na której wytwarza się surowce do dalszego przetwórstwa zakłada konieczność zapewnienia odpowiedniej podaży i dostępności środków do produkcji ekologicznej. Zwiększanie dostępności środków do produkcji ekologicznej przyczyni się do zmniejszenia w skali ogólnej zużycia ich przemysłowych odpowiedników i zwiększenia ochrony bioróżnorodności, co z kolei przełoży się na ograniczenie presji sektora produkcji rolnej na środowisko. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników, doradców rolniczych oraz producentów dotyczących potrzeby informowania o dostępnych środkach do produkcji ekologicznej, poniżej przedstawiono rozwiązania w tym zakresie, które będą stale aktualizowane w związku z bieżącymi potrzebami sektora rolnictwa ekologicznego.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi we współpracy z państwowymi instytutami badawczymi przygotowało bezpłatne materiały informacyjne dla rolników, doradców i zainteresowanych podmiotów, dotyczące stosowania dozwolonych środków do produkcji ekologicznej oraz dobrych praktyk, które zapobiegają przemieszczaniu substancji

niedozwolonych z sąsiadujących z uprawami ekologicznymi działek konwencjonalnych. Materiały dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/baza-wiedzy>.

a) Nawozy i środki wspomagające uprawę roślin

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG-PIB) prowadzi bazę nawozów i środków wspomagających uprawę roślin wprowadzanych do obrotu zgodnie z przepisami wspólnotowymi i krajowymi. Baza podlega stałej aktualizacji. Do bazy wprowadzono również wyszukiwarkę nawozów i środków zakwalifikowanych przez IUNG-PIB do stosowania w rolnictwie ekologicznym, która dostępna jest pod adresem: <https://nawozy.iung.pl/>

Wykaz IUNG-PIB nawozów i środków poprawiających właściwości gleby zakwalifikowanych do stosowania w rolnictwie ekologicznym dostępny jest pod adresem: <https://www.iung.pl/informacje/do-pobrania/>.

Ponadto, na podstawie art. 31 ustawy *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej* wprowadzono możliwość przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, które spełniają wymagania rolnictwa ekologicznego i są dostępne w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej lub Republice Turcji. Nie ma konieczności przeprowadzania kosztownych badań dotyczących spełnienia wymogów określonych w ustawie *o nawozach i nawożeniu*¹⁴ na nawozach i środkach przetransportowanych do Polski zgodnie z tymi kryteriami. Nawóz albo środek wspomagający uprawę roślin musi w takim przypadku spełniać wymogi określone w przepisach o rolnictwie ekologicznym w celu zagwarantowania, że jego skład jest bezpieczny dla zdrowia ludzi, zwierząt i ochrony środowiska.

b) Środki ochrony roślin

Wykaz środków ochrony roślin, których stosowanie jest zgodne z zasadami produkcji ekologicznej jest na bieżąco aktualizowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ponadto, informacje na temat ochrony upraw ekologicznych znajdują się w bazie substancji podstawowych prowadzonej przez Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu. Baza ta w formie wyszukiwarki została zaprojektowana w ramach dotacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do badań na rzecz rolnictwa ekologicznego. IOR-PIB bezpłatnie udostępnił również przewodnik stosowania substancji podstawowych w rolnictwie ekologicznym. Powyższe informacje dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ochrona-roslin-w-rolnictwie-ekologicznym>.

c) Materiał rozmnożeniowy roślin i zwierzęta przeznaczone do chowu ekologicznego

W celu udostępniania rzetelnych danych o środkach do produkcji ekologicznej, gromadzone są i przekazywane rolnikom oraz podmiotom informacje oraz dane dotyczące dostępności

¹⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20071471033>

na rynku ekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin i materiału rozmnożeniowego roślin w okresie konwersji, ekologicznych zwierząt i ekologicznych młodocianych osobników zwierząt akwakultury. W tym celu zostały utworzone następujące wykazy zawierające takie informacje. Wykazy te są na bieżąco aktualizowane.

c.1) Wykaz materiału rozmnożeniowego roślin

Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej*, prowadzony jest wykaz dostępnego materiału ekologicznego lub w okresie konwersji, przeznaczonego do reprodukcji roślin. Wykaz jest aktualizowany i dostępny pod adresem: <https://www.gov.pl/web/piorin/wykaz>

W przypadku braku w ww. wykazie dostępnego ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, którym zainteresowany jest podmiot prowadzący produkcję ekologiczną, może on wystąpić z wnioskiem do wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa o zezwolenie na zastosowanie nieekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (konwencjonalnego). Formularz wniosku i szczegółowe informacje w tym zakresie dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/piorin/zezwozenie-na-material-nieekologiczny>

W celu zgłoszenia się do "*Wykazu podmiotów dostarczających ekologiczny lub w okresie konwersji materiał przeznaczony do reprodukcji roślin*" podmiot wypełnia i wysyła formularz wraz z dołączoną kopią aktualnego certyfikatu zgodności pocztą tradycyjną lub poprzez Elektroniczną Skrzynkę Podawczą. Formularz i szczegółowe informacje w tym zakresie dostępne są pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/piorin/informacje-dla-podmiotow-produkujacych-material-siewny>

W 2024 r. Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w ramach dotacji celowej przeprowadził badania, których celem było opracowanie dobrych praktyk produkcyjnych w prowadzeniu ekologicznej plantacji nasiennej ziemniaka. Wyniki tych badań, wnioski oraz opracowane praktyki dostępne są na stronie internetowej Instytutu pod adresem: <https://ihar.edu.pl/pl/instytut/dzialalnosc-naukowa/rolnictwo-ekologiczne/2024/ekologiczna-uprawa-sadzeniakow-ziemniaka>

c.2) Wykaz materiału rozmnożeniowego roślin ekologicznego materiału heterogenicznego

Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2) ustawy *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej* wprowadzono w 2022 r. wykaz ekologicznego materiału heterogenicznego. Przyjmowanie zgłoszeń o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin ekologicznego materiału heterogenicznego i prowadzenie wykazu zgłoszonego ekologicznego materiału heterogenicznego prowadzi Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych.

Umieszczenie w wykazie jest dla dostawcy bezpłatne. Ww. informacje dostępne są pod adresem: <https://www.coboru.gov.pl/pl/eko/emh>

c.3) Zwierzęta ekologiczne i zwierzęta ekologiczne akwakultury

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a) tiret drugi ustawy *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej* wprowadzono rejestr zwierząt ekologicznych oraz rejestr ekologicznych młodocianych osobników zwierząt akwakultury. O wpis do wykazu mogą ubiegać się dobrowolnie producenci ekologiczni posiadający zwierzęta ekologiczne przeznaczone do obrotu. Odbywa się to za pomocą formularza wniosku o wpis do rejestru zwierząt ekologicznych lub rejestru ekologicznych młodocianych osobników zwierząt akwakultury przeznaczonych do obrotu. Formularz wniosku dostępny jest pod adresem: <https://www.gov.pl/web/ijhars/rejestry-zwierzat>.

Tabela 3. Wskaźnik dla działania 3)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba odsłon stron internetowych zawierających informacje o dostępnych środkach do produkcji ekologicznej.

4) Działanie: Informowanie o kanałach dystrybucji.

W związku ze wzrostem wiedzy i zainteresowania konsumentów rolnictwem ekologicznym, konsumenci coraz częściej poszukują żywności ekologicznej o gwarantowanej i kontrolowanej jakości. W miarę rozwijającego się popytu na produkty ekologiczne, powstała potrzeba zwiększenia zaangażowania rolników ekologicznych w rozwój kanałów dystrybucji. Część gospodarstw rolnych sprzedaje swoje produkty w oparciu o pojedyncze kanały dystrybucji lub w sposób zależny od aktualnej sytuacji na rynku. W związku z tym, rolnicy są informowani o zasadach, możliwościach i zaletach sprzedaży produktów ekologicznych w ramach krótkich łańcuchów dostaw, tj. rolniczego handlu detalicznego¹⁵, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej¹⁶ sprzedaży bezpośredniej¹⁷ oraz dostaw bezpośrednich¹⁸, jak również w gospodarstwach ekologicznych i edukacyjnych, za pośrednictwem platform żywnościowych, w ramach handlu internetowego oraz agroturystyki, na bazarach, targach, wystawach, festynach, kiermaszach, na trasach turystycznych i innych. Konieczne jest zwiększenie zainteresowania rolników różnymi formami zarówno współpracy, ale również alternatywnymi i nowymi kanałami dostaw.

Na przykład, ośrodki doradztwa rolniczego prowadzą działania szkoleniowe, podczas których m.in. rolnicy informowani są o różnych kanałach dystrybucji. Rolnikom udostępniane są

¹⁵ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160002159>

¹⁶ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000451>

¹⁷ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001703>

¹⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20071120774>

również materiały informacyjne na temat kanałów dystrybucji zarówno przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (na ich stronach internetowych), jak i przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu, pod adresem:

<https://cpsz.cdr.gov.pl/bazarek-producent#znakowanie-produktow-ekologicznych>.

Tabela 4. Wskaźnik dla działania 4)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba przeszkolonych rolników z zakresu krótkich łańcuchów dostaw.

Obszar II. Promowanie produkcji ekologicznej – działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne

Trwały rozwój rynku żywności ekologicznej zależy zarówno od stałej podaży surowców ekologicznych na rynku, jak również od wiedzy konsumentów oraz ich zaufania do żywności ekologicznej. Konieczne jest zachęcanie konsumentów do dokonywania świadomych decyzji zakupowych, w tym do nabywania produktów ekologicznych poprzez prowadzenie stałej działalności informacyjno-promocyjnej i edukacyjnej, przybliżającej zasady produkcji ekologicznej, jej korzyści dla konsumentów i środowiska oraz zwiększającej rozpoznawalność logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej. Równie ważne jest również wsparcie wykorzystania żywności ekologicznej w zakładach żywienia zbiorowego. Poniżej przedstawiono szczegółowe działania w tym obszarze.

1) Działanie: Działania informacyjno-edukacyjne oraz promocyjne dotyczące żywności ekologicznej

Oddziaływanie na konsumentów wymaga prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych oraz promocyjnych zwiększających świadomość ekologiczną konsumentów i rolników o produkcji ekologicznej. Na mocy unijnej deklaracji, dzień **23 września** oficjalnie uznano **Dniem Rolnictwa Ekologicznego** w całej Unii Europejskiej. Inicjatywa ta wynika z potrzeby podniesienia poziomu świadomości społecznej na temat produkcji ekologicznej. Komisja Europejska przewidziała również wprowadzenie nagród za najlepsze wyniki w obszarze ekologicznego łańcucha wartości. Nagrody mają wyróżnić najbardziej innowacyjne podmioty ekologiczne w UE przyczyniające się do zmniejszenia presji rolnictwa na środowisko i klimat.

Nagrody przyznawane są przez Komisję Europejską corocznie w dniu 23 września, począwszy od roku 2022.

Jednym z priorytetowych zadań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest promowanie polskiej żywności wysokiej jakości, w tym żywności ekologicznej na krajowym, europejskim i światowym rynku zbytu poprzez udział w wydarzeniach targowo-wystawienniczych, konferencjach, spotkaniach a także za pomocą publikacji i dystrybucji materiałów informacyjno-promocyjnych oraz realizacji kampanii m. in. w radiu, telewizji, prasie i za pośrednictwem Internetu. Celem tych działań jest edukacja społeczna konsumentów poprzez utrwalanie wiedzy i zwiększanie świadomości ekologicznej nt. logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej, wyjątkowych cechy żywności ekologicznej, w tym korzyści wynikających z prowadzenia produkcji ekologicznej, takich jak: ochrona środowiska i klimatu, zwiększenie żyzności gleby oraz wysoki poziom dobrostanu zwierząt, zachęcanie do zwracania uwagi na informacje zawarte na opakowaniach produktów spożywczych. Działania informacyjno-promocyjne dotyczące produktów ekologicznych prowadzone są na bieżąco bezpośrednio przez resort rolnictwa, jak również w ramach współpracy z innymi podmiotami i jednostkami organizacyjnymi, m.in. z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (KOWR), którego zadaniami w zakresie promowania polskiej żywności wysokiej jakości, w tym żywności ekologicznej, są głównie: wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą, prowadzenie i wsparcie działań promocyjnych, informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych (w tym w formie wystaw, pokazów oraz konkursów), w szczególności dotyczących produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych, obsługa 10 funduszy promocji produktów rolno-spożywczych oraz administrowanie mechanizmami wspólnej polityki rolnej pn. „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” oraz pn. „Program dla szkół”.

Działania resortu rolnictwa w obszarze informacji i edukacji nt. produkcji ekologicznej realizowane są na rynku krajowym na kilku płaszczyznach. Dedykowane przekazy kierowane są do rolników/producentów, do konsumentów, w tym również do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Celem działań skierowanych do producentów oraz rolników jest informacja i edukacja w zakresie zasad produkcji ekologicznej, budowanie rozbudowanych przekazów z konkretnymi wskazówkami, przepisami i know-how. To projekty, gdzie swoimi doświadczeniami i wiedzą dzielą się m. in. praktycy, doradcy oraz przedstawiciele nauki. Dodatkowe działania skierowane do tej grupy docelowej mają na celu zachęcenie rolników oraz producentów do przejścia na produkcje czy gospodarowanie metodami ekologicznymi. Do działań promujących rolnictwo ekologiczne i produkty ekologiczne należą również, organizowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi we współpracy z Centrum Doradztwa Rolniczego oddział w Radomiu i Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, następujące **konkursy**, tj.:

a) Ogólnopolski Konkurs „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”

Celem konkursu jest szerzenie dobrych praktyk w zakresie rolnictwa ekologicznego, wdrażanie najlepszych rozwiązań w gospodarstwach rolnych oraz rozpowszechnianie wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego.

b) Ogólnopolski Konkurs „Najlepszy Przetwórca Ekologiczny”

Celem konkursu jest szerzenie dobrych praktyk w zakresie przetwórstwa surowców ekologicznych, wdrażanie najlepszych rozwiązań w ochronie środowiska i klimatu, promowanie zdrowej i zrównoważonej diety oraz rozpowszechnianie wiedzy z zakresu wartości ekologicznych.

c) Ogólnopolski Konkurs „Najlepszy Doradca Ekologiczny”

Głównym celem konkursu jest popularyzacja i promowanie najlepszych osiągnięć doradców w zakresie rolnictwa ekologicznego. Konkurs skierowany jest do doradców świadczących usługi dla rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, wpisanych na listę doradców rolniczych prowadzoną przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,

d) Test Wiedzy o Rolnictwie Ekologicznym dla młodzieży szkół rolniczych

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu wraz z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej organizują konkurs pn.: „Test Wiedzy o Rolnictwie Ekologicznym”. Konkurs realizowany jest w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Celem konkursu jest:

- zwiększenie poziomu wiedzy uczniów szkół sektora rolno-spożywczego na temat rolnictwa ekologicznego oraz żywności ekologicznej,
- zainteresowanie młodzieży rolnictwem ekologicznym i kierunkami jego rozwoju,
- popularyzacja produktów rolnictwa ekologicznego oraz problematyki ekologii w aspekcie ekologicznego systemu gospodarowania,
- kształtowanie świadomości na temat pozytywnego oddziaływania rolnictwa ekologicznego na środowisko,
- kształtowanie właściwych postaw młodzieży wobec środowiska przyrodniczego,
- zapoznanie młodzieży z podstawowymi zasadami produkcji ekologicznej.

Laureaci konkursów promowani są w ramach działań informacyjno-promocyjnych o produkcji ekologicznej. Szczegółowe informacje o konkursach i teście wiedzy, dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/konkursy5>.

Oprócz działań prowadzonych przez administrację, oddziaływanie na konsumentów wymaga prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych przez organizacje lub grupy producentów ekologicznych. Dlatego utrzymane są mechanizmy pozwalające takim podmiotom na prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych. W ramach środków dostępnych w tym zakresie należy wymienić interwencje Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (rozdział IV/obszar IV niniejszego dokumentu) oraz mechanizm Wspólnej Polityki Rolnej pn. „*Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych*”. W ramach tego mechanizmu, na podstawie rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008¹⁹, współfinansowane są działania informacyjne i promocyjne prowadzone na terenie państw Unii Europejskiej oraz na obszarze niektórych państw trzecich. Zasadniczym jego celem jest wsparcie kampanii organizacji branżowych, które dostarczają konsumentom wiedzy na temat walorów, specyficznych cech oraz jakości produktów rolno-spożywczych wyprodukowanych na terenie UE, a tym samym wpływają na wzrost ich sprzedaży.

Sektor rolno-spożywczy dysponuje także 10 branżowymi funduszami promocji, które powstały na mocy ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych²⁰. Głównym celem funduszy jest wspieranie marketingu, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych, w tym produktów rolnictwa ekologicznego. Środkami funduszy promocji zarządzają wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujący producentów rolnych oraz przetwórców działających w danej branży, tworząc 9 osobową komisję zarządzającą. Środki funduszy promocji mogą zostać przeznaczone na działania mające na celu informowanie o jakości i zaletach produktów oraz działania mające na celu promocję spożycia poszczególnych produktów, badania naukowe i prace rozwojowe mające na celu poprawę ich jakości.

Przykładem może być kampania #KupujŚwiadomie i jej część #KupujŚwiadomie produkt ekologiczny, gdzie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zachęca do wybierania żywności z oznaczeniami i certyfikatami jakości, w tym logo produkcji ekologicznej UE. Prowadzone działania mają na celu budowanie rozpoznawalności oznaczenia produkcji ekologicznej, edukowanie konsumentów na temat metod produkcji ekologicznej i zalet posiadania unijnego certyfikatu oraz zwiększenie spożycia żywności produkowanej w kraju, a przez to wzrost konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych.

Źródło finansowania dla działania: budżet krajowy i środki unijne (z wyłączeniem funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, które nie są środkami publicznymi, tylko branżowymi)

Tabela 5. Wskaźniki dla działania 1)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do producentów ekologicznych w obszarze produkcji ekologicznej.
2.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do konsumentów dotyczących produkcji ekologicznej.

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/ALL/?uri=CELEX:32014R1144>

²⁰ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20090970799>

2) Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży o produkcji ekologicznej

a) Przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe

W celu zapewnienia edukacji dla dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie znajomości i poziomu rozpoznawania produktów ekologicznych, a także w celu upowszechniania właściwych nawyków żywieniowych realizowano skierowany do przedszkoli program edukacyjny pn. „*Skąd się biorą produkty ekologiczne*”. W ramach programu przygotowano i udostępniono publikację dla dzieci oraz film animowany pn. „*Skąd się biorą produkty ekologiczne*”, jak również udostępniono scenariusz zajęć dla nauczycieli i lekcję pokazową. Bezpłatne materiały dostępne są na stronie internetowej:

- Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/rolnictwo-ekologiczne1> ;
- Głównego Inspektoratu Sanitarnego: <https://www.gov.pl/web/gis/skad-sie-biora-produkty-ekologiczne--nowy-ogolnopolski-program-edukacyjny-dla-przedszkoli>.

W związku z potrzebą kontynuacji działań edukacyjnych o produkcji ekologicznej wśród dzieci zostały opracowane materiały instruktażowe o produkcji żywności ekologicznej dla nauczycieli do zastosowania w ramach godziny wychowawczej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Celem takich lekcji jest nabycie przez uczniów umiejętności rozpoznawania żywności ekologicznej, rozumienia zależności między ekologicznymi metodami produkcji żywności a jakością żywności oraz zwiększenie wrażliwości uczniów na kwestie dobrostanu zwierząt gospodarskich i ochrony środowiska, w tym zasobów naturalnych.

Jednym ze sposobów upowszechniania wśród dzieci zdrowych nawyków żywieniowych, skutkującym zwiększeniem w ich diecie udziału świeżych owoców i warzyw oraz mleka spożywczego jest „Program dla szkół”, będący instrumentem Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Dzięki utrwaleniu zdrowych nawyków żywieniowych na wczesnym etapie rozwoju, dorośli konsumenci częściej sięgają po żywność o wysokich walorach zdrowotnych, co skutkuje wzrostem popytu na tego typu produkty. „Program dla szkół” w Polsce umożliwia uczniom szkół podstawowych spożywanie dostarczanych bezpłatnie przetworów mlecznych, owoców, warzyw, soków oraz mleka, a także pozwala na realizowane wśród nich na terenie całego kraju działań edukacyjnych. Poczynając od roku szkolnego 2021/2022 w ramach „Programu dla szkół” realizowane są wycieczki edukacyjne, podczas których uczniowie otrzymują do degustacji produkty pochodzenia ekologicznego.

b) Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe

Rozwój systemu produkcji ekologicznej wymaga specjalistów reprezentujących szeroką wiedzę, praktyczne umiejętności i zaangażowanie w produkcję ekologicznej żywności.

Młodzież uczęszczająca do szkół prowadzących kształcenie zawodowe w zawodach związanych z rolnictwem powinna nabyć podstawową wiedzę i umiejętność poszukiwania informacji o rolnictwie ekologicznym tak, aby w przyszłości mieć pełne kwalifikacje i świadomość jak prowadzić swoje gospodarstwa w ekologicznym systemie produkcji. Powyższe rozwiązania wpłyną na zapewnienie w przyszłości odpowiedniej liczby specjalistów w obszarze prowadzenia produkcji ekologicznej.

Od 1 września 2022 r. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego²¹, wprowadziło do wykazu dodatkowych umiejętności zawodowych w szkołach rolniczych – umiejętność zawodową pn. „Prowadzenie gospodarstwa rolnego w systemie rolnictwa ekologicznego”. W ramach systemu oświaty uczniowie kształcący się w wybranych zawodach branży rolno-hodowlanej, ogrodniczej oraz hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej uzyskują wiedzę w zakresie produkcji ekologicznej w rolnictwie i ogrodnictwie. Dotyczy to zawodów: Rolnik, Technik rolnik, Technik agrobiznesu, Technik hodowca koni, Pszczelarz, Technik pszczelarz, Technik weterynarii, Ogrodnik, Technik ogrodnik oraz Technik turystyki na obszarach wiejskich. Rozszerzenie oferty kształcenia dla ww. uczniów o dodatkową umiejętność zawodową z zakresu wiedzy o produkcji ekologicznej, zwiększy ich szanse na zatrudnienie lub samozatrudnienie w przyszłości, a sektor rolnictwa ekologicznego w Polsce zyska dostęp do niezbędnych specjalistów.

Źródło finansowania dla działania: budżet krajowy

Tabela 6. Wskaźniki dla działania 2)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe w zawodach związanych z rolnictwem i ogrodnictwem uczestniczących w zajęciach o produkcji ekologicznej.
2.	Liczba szkół biorących udział w działaniach edukacyjnych w gospodarstwach ekologicznych.

3) Działanie: Rozwój żywienia zbiorowego z udziałem żywności ekologicznej.

Oddziaływanie na konsumentów wymaga działań bezpośrednio zwiększającymi popyt na produkty ekologiczne. Takim działaniem jest wsparcie wykorzystania żywności ekologicznej w zakładach żywienia zbiorowego. Aby żywność ekologiczna była w większym stopniu wykorzystywana w żywieniu zbiorowym, prowadzone są działania promujące zielone zamówienia publiczne w administracji oraz działania zmierzające do uregulowania rozwiązań systemowych skierowanych do zakładów żywienia zbiorowego.

²¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000991>

Rozwiązania będą mogły podnieść zainteresowanie zakładów żywienia zbiorowego w zakresie korzystania z żywności ekologicznej w swojej działalności, a także zapewnić jasne i czytelne zasady w obszarze kontroli i znakowania oferowanych dań, terminami związanymi z produkcją ekologiczną z korzyścią dla ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami.

W celu zwiększenia udziału żywności ekologicznej w zamówieniach publicznych, instytucje zamawiające mając na uwadze kwestie środowiskowe, mogą w dokumentacji zamówienia wymagać posiadania przez produkt lub usługę etykiety potwierdzającej spełnienie określonych wymogów produkcji ekologicznej, (w przypadku żywności jest to certyfikat dostawcy i logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej).

Mając na celu przybliżenie obecnie obowiązujących rozwiązań dotyczących możliwości, zasad i warunków zamawiania produktów rolnictwa ekologicznego w ramach realizowanych zamówień publicznych, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wspólnie z Urzędem Zamówień Publicznych opracowało „Przewodnik po rynku produktów ekologicznych – poradnik dla zamawiającego”. Materiał przeznaczony jest zarówno dla przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej oraz innych instytucji państwowych, korzystających z zamówień publicznych. Przewodnik ma również na celu dostarczenie wiedzy na temat sposobów rozpoznawania produktów ekologicznych i szczegółowych rozwiązań w zakresie znakowania, zasad wykorzystania nazwy „ekologiczny”, „biologiczny” i „organiczny”, a także sposobów i możliwości weryfikacji certyfikatów dla tych produktów potencjalnym zamawiającym. „Przewodnik po rynku produktów ekologicznych – poradnik dla zamawiającego” dostępny jest bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zamowienia-publiczne-rolnictwo-ekologiczne>.

Przewodnik wraz z materiałem informacyjnym na temat etykiet ekologicznych dostępny jest również na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/uzp/publikacje-z-obszaru-zzp>.

Źródło finansowania: budżet krajowy

Tabela 7. Wskaźnik dla działania 3)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Przygotowanie krajowych standardów żywienia zbiorowego z udziałem produktów ekologicznych.

Obszar III. Innowacje w produkcji ekologicznej

Ograniczony dostęp do środków do produkcji ekologicznej, niewystarczająca podaż krajowego surowca ekologicznego, potrzeba rozwoju przetwórstwa ekologicznego oraz kanałów dostaw i dystrybucji, a także konieczność spełniania restrykcyjnych wymagań produkcji ekologicznej powoduje, że rolnicy ekologiczni stoją przed wyzwaniami, które nie występują w rolnictwie konwencjonalnym. Dlatego konieczne jest stałe wspieranie sektora produkcji ekologicznej poprzez badania naukowe, ukierunkowane na rozwiązywanie problemów specyficznych dla tego rodzaju produkcji. Ważne jest również, aby w Polsce odbywała się nie tylko produkcja pierwotna żywności ekologicznej, ale także dynamicznie rozwijała się produkcja ekologicznej żywności przetworzonej. Przetwórstwo produktów ekologicznych daje rolnikom możliwość osiągnięcia wyższych dochodów, skracania łańcuchów dostaw żywności ekologicznej, wpływa pozytywnie na budowanie relacji handlowych oraz zwiększenie liczby miejsc pracy na obszarach wiejskich. Skracanie łańcuchów dostaw jest również ważne w celu obniżania cen detalicznych produktów ekologicznych na rynku.

1) Badania w rolnictwie ekologicznym

Prowadzone badania są przede wszystkim ukierunkowane na wypracowanie innowacyjnych metod i rozwiązań pojawiających się problemów, zarówno w produkcji rolniczej, przetwórstwie ekologicznym i akwakulturze ekologicznej, jak również uwzględniają oczekiwane i przygotowywane zmiany w regulacjach prawnych dotyczących zasad produkcji ekologicznej. W szczególności finansowane są badania naukowe, które angażują ośrodki naukowe posiadające udokumentowane doświadczenie badawcze w dziedzinie rolnictwa ekologicznego oraz ośrodki doradztwa rolniczego współpracujące z ośrodkami naukowymi pozwalające na integrację branży sektora rolnictwa ekologicznego. Badania mają jednocześnie na celu dostarczanie wiedzy z zakresu ekologicznej produkcji roślinnej, zasad chowu zwierząt ekologicznych, technologii przetwórstwa, produkcji pasz ekologicznych oraz stosowania środków do produkcji ekologicznej wraz z możliwością poszerzenia ich asortymentu. Badania są również skierowane na zwiększenie oferty ekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin oraz opracowania metod i środków ochrony upraw ekologicznych.

Działanie przewiduje wsparcie badań na rzecz rolnictwa ekologicznego, realizowanych w ramach dotacji przedmiotowych oraz dotacji celowych, udzielanych corocznie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Badania na rzecz doskonalenia produkcji ekologicznej i rozwoju sektora rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej w Polsce realizowane są przez uczelnie i instytucje prowadzące działalność naukową, badawczą i badawczo-rozwojową, w tym nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Tematy i obszary badawcze

w ramach dotacji przedmiotowych konsultowane są corocznie we współpracy z sektorem producentów ekologicznych, a uzyskane wyniki badań rozpowszechniane są na stronie internetowej resortu rolnictwa oraz podmiotów realizujących te badania, a także na szkoleniach i konferencjach dla producentów, doradców oraz zainteresowanych podmiotów.

Uzyskane wyniki badań nadal są na bieżąco i bezpłatnie upowszechniane przez resort rolnictwa, pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/badania-w-rolnictwie-ekologicznym>.

Źródło finansowania: budżet krajowy

2) Wsparcie innowacji w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027

Kontynuowane będzie wsparcie na rzecz współpracy m.in. pomiędzy jednostkami naukowo – badawczymi i rolnikami w ramach **interwencji 13.5 – Współpraca Grup Operacyjnych EPI**. Interwencja przewiduje wsparcie innowacyjnych operacji, mających na celu m.in. rozwijanie systemów jakości żywności, a jednocześnie skoncentrowanych na produkcji i przetwarzaniu produktów rolnych. Operacje powinny być ukierunkowane na innowacje, badania naukowe, technologię i cyfryzację, pozytywnie wpływając na kwestie środowiska i klimatu. W przypadku operacji na rzecz rozwijania produkcji w systemach jakości żywności wymagany jest udział podmiotów uczestniczących w krajowych lub unijnych systemach jakości. W przypadku gdy operacja obejmuje koszty badań, udział jednostki naukowej w operacji jest obowiązkowy. W ten sposób środki wspólnej polityki rolnej będą zacieśniały współpracę pomiędzy sektorem systemów jakości żywności a nauką oraz wzmacniały wzajemne uczenie się. W ramach interwencji – Współpraca Grup Operacyjnych EPI przewiduje się również przeprowadzenie naborów tematycznych z pulą osobnych środków w celu poszukiwania innowacji w konkretnych obszarach. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi może określić tematy naborów w różnych zakresach, w tym m.in. rozwijania produkcji w systemach jakości żywności.

Źródło finansowania: Środki unijne- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Tabela 8. Wskaźnik dla obszaru III

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Poziom wydatkowania zaplanowanych środków na dotacje udzielane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obszar IV. Wsparcie producentów ekologicznych

Strategia „*Od pola do stołu*” nakłada na państwa członkowskie obowiązek realizacji szeregu celów, w tym przeznaczenie na rolnictwo ekologiczne wyznaczonej przez państwo członkowskie powierzchni użytków rolnych. Realizacja tego celu – bez względu na możliwy poziom jego wykonania – wymaga wsparcia. Z tych względów, poniżej przedstawiono najważniejsze mechanizmy finansowe wspierające rozwój produkcji ekologicznej na poszczególnych etapach łańcucha żywnościowego. W celu zwiększenia areału powierzchni użytków rolnych zajmowanych przez uprawy rolnictwa ekologicznego, zapewnienia odpowiedniego poziomu podaży surowców ekologicznych i popytu na produkty ekologiczne, a także mając na względzie rozwój akwakultury ekologicznej, w pełni uzasadnione jest wsparcie producentów ekologicznych w ramach różnych środków finansowych, tj.: Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (zwanym dalej: PS WPR 2023-2027), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (zwanego dalej PROW 2014-2020), Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021-2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Środki powinny być kierowane do producentów rolnych oraz gospodarstw rybackich objętych systemem produkcji ekologicznej i wytwarzających produkty ekologiczne na rynek. Przewidywany wzrost zainteresowania systemem produkcji ekologicznej jest uzależniony od dostępności przedmiotowego wsparcia i jego odpowiedniej wysokości.

1) Działanie: Wsparcie producentów ekologicznych rekompensujące nakłady na ochronę środowiska i poprawę dobrostanu zwierząt

W nowej perspektywie finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przewidziano kontynuację wsparcia do powierzchni upraw ekologicznych w ramach **interwencji I.8.11- Rolnictwo ekologiczne**. Celem tej interwencji jest wspieranie dobrowolnych zobowiązań rolników, którzy podejmują się utrzymać lub przejść na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego określone w prawodawstwie unijnym i krajowym. Wsparcie rolników ekologicznych do upraw: rolniczych, warzywnych, zielarskich, jagodowych, sadowniczych (podstawowe, ekstensywne) oraz paszowych i TUZ powiązanych z produkcją zwierzęcą, jest zróżnicowane ze względu na grupy upraw oraz status uprawy, tj. czy znajduje się ona w okresie konwersji, czy też jest już uprawą ekologiczną po okresie konwersji.

W ramach **interwencji - Rolnictwo ekologiczne** PS WPR 2023-2027 rolnik, realizujący zobowiązanie w ramach pakietu Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi może

otrzymać **płatność ekologiczną w jednakowej wysokości** do każdego hektara UR – niezależnie od grupy upraw, jeżeli posiada nie więcej niż 10 ha wszystkich użytków rolnych.

Ponadto, możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności do ha w przypadku posiadania w gospodarstwie obsady zwierząt od 0,3 do 1,5 DJP/ha, tzw. **premii za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą**.

W wypełnianiu wniosków o przyznanie płatności ekologicznych pomagają eksperci z Ośrodków Doradztwa Rolniczego. W przypadku wątpliwości dotyczących dokumentacji warto umówić się na wizytę w miejscowej placówce ODR.

W odniesieniu do produkcji zwierzęcej, w ramach **ekoschematu – Dobrostan zwierząt PS WPR 2023-2027**, przewidziano płatność dobrostanową, która stanowi rekompensatę za utracone dochody i dodatkowe koszty związane z realizacją praktyk podwyższających poziom dobrostanu zwierząt, wykraczających ponad odpowiednie normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa oraz powszechnie stosowane praktyki. W związku z faktem, że system produkcji ekologicznej kompleksowo zapewnia zwierzętom wysoki poziom dobrostanu, zwierzęta gatunków/grup objętych interwencją, które są utrzymywane zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego, co zostało potwierdzone przez upoważnione jednostki certyfikujące w rolnictwie ekologicznym, mogą kwalifikować się do przyznania płatności dobrostanowych w ramach wybranych praktyk/wariantów na uproszczonych zasadach.

W ramach **Interwencji I.10.3- Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF PS WPR 2023-2027**, która ma na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń można otrzymać wsparcie na inwestycje dotyczące bioasekuracji, w tym wykonanie ogrodzenia chlewni i zakup urządzeń służących bioasekuracji. Jednym z kryterium wyboru operacji jest prowadzenie chowu lub hodowli świń zgodnie z metodami ekologicznymi.

W przypadku **interwencji I.10.15– Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń PS WPR 2023-2027** pomoc dotyczy inwestycji materialnych i niematerialnych w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie minimalne normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa. W przypadku inwestycji dotyczących chowu lub hodowli świń, kryteria wyboru dotyczą m.in. prowadzenia chowu lub hodowli świń zgodnie z metodami ekologicznymi.

W ramach **interwencji I.6.3 w sektorze pszczelarskim - Wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi PS WPR 2023-2027** w przypadku pasiek, których właściciele posiadają certyfikat produkcji ekologicznej przewidziano pomoc finansową do nabycia produktów leczniczych do walki z warrozą, zawierających substancje czynne wymienione w rozporządzeniu 2018/848.

W ramach **interwencji 4.– Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych PS WPR 2023-2027**, przewidziano wsparcie do ochrony dawnych odmian drzew owocowych, nieprzydatnych do uprawy towarowej, lecz stanowiących cenne dziedzictwo i zasób

genetyczny. Sady złożone z tradycyjnych odmian drzew owocowych są charakterystycznym elementem krajobrazu wiejskiego i ze względu na ekstensywny sposób użytkowania – środowiskiem życia wielu organizmów. W ramach tej interwencji beneficjenci zobowiązują się do realizacji szeregu wymogów, w tym zakazu stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym. Takie rozwiązanie ułatwia rolnikom ekologicznym dostęp do przedmiotowego wsparcia, jednak nie można go łączyć z zobowiązaniami w ramach interwencji Rolnictwo ekologiczne.

W ramach **interwencji I.7.5- Działania na rzecz ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu** PS WPR 2023-2027 przewidziano wsparcie dla organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów owoców i warzyw realizujących zatwierdzony program operacyjny dotyczący działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego i łagodzenia zmian klimatycznych. Dla każdego programu operacyjnego wymaga się, aby obejmował on co najmniej 3 działania związane z celami, o których mowa w art. 46 lit. e oraz f rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR²². W przypadku gdy co najmniej 80% członków danej organizacji producentów podlega jednemu lub większej liczbie jednakowych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych lub w zakresie rolnictwa ekologicznego. Każde z tych zobowiązań liczy się jako jedno z minimalnie trzech działań, o których mowa powyżej.

W ramach **interwencji I.10.2– Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej** PS WPR 2023-2027, przewidziano pomoc do operacji mających na celu zmniejszenie presji działalności rolniczej na środowisko, poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, właściwe zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych z rolnictwa oraz poprawę efektywności energetycznej. Kryteria wyboru mogą w szczególności dotyczyć prowadzenia produkcji ekologicznej.

Źródło finansowania: Środki unijne- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Tabela 9. Wskaźniki dla działania 1)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Areał powierzchni użytków rolnych w ha objęty wsparciem w ramach interwencji – Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023-2027.
2.	Areał powierzchni użytków rolnych w ha objęty wsparciem w ramach działania – Rolnictwo ekologiczne PROW 2014-2020.

2) Działanie: Wsparcie produkcji ekologicznej rekompensujące koszty kontroli

Udział producentów ekologicznych w systemie produkcji ekologicznej wymaga ponoszenia przez nich kosztów kontroli. W związku z powyższym, aby zachęcić rolników do przedstawiania

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/ALL/?uri=CELEX:32021R2115>

swoich gospodarstw na gospodarstwa ekologiczne przewidziano wsparcie rekompensujące powyższe koszty.

W ramach **interwencji - Rolnictwo ekologiczne** PS WPR 2023-2027 istnieje możliwość częściowej rekompensaty kosztów kontroli gospodarstwa przeprowadzanej przez jednostkę certyfikującą w ramach systemu kontroli w produkcji ekologicznej. Ubieganie się o zwrot kosztów transakcyjnych jest dobrowolne dla rolników. Wysokość kosztów transakcyjnych dla gospodarstw jest zróżnicowana ze względu na ich wielkość oraz wysokość otrzymanej płatności ekologicznej.

Źródło finansowania: Środki unijne- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027

Tabela 10. Wskaźnik dla działania 2)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba podmiotów ekologicznych, które uzyskały wsparcie w ramach interwencji – Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023-2027 lub działania – Rolnictwo ekologiczne PROW 2014-2020.

3) Działanie: Wsparcie produkcji ekologicznej podnoszące poziom efektywności ekonomicznej producentów ekologicznych

W przypadku gospodarstw konwencjonalnych przestawienie na produkcję ekologiczną związane jest z koniecznością dostosowania gospodarstw do restrykcyjnych wymogów produkcji ekologicznej m.in. przez stosowanie praktyk zmniejszających presję rolnictwa na środowisko, racjonalne gospodarowanie zasobami oraz modernizację gospodarstw. Konieczne może być zakupienie nowych maszyn, urządzeń i adaptacja budynków oraz pomieszczeń dla zwierząt. Kluczowe jest zatem zapewnienie wsparcia inwestycyjnego ekologicznym gospodarstwom i przetwórcom o potencjale rozwojowym, którzy produkują na rynek oraz mają szansę dzięki zrealizowanym inwestycjom zwiększyć swoje zorientowanie na rynek i konkurencyjność.

W Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 producenci ekologiczni, poprzez liczne preferencje lub wyodrębnione obszary wsparcia, otrzymali ułatwiony dostęp do środków przeznaczonych na inwestycje, które są niezbędne do rozwoju i podnoszenia konkurencyjności polskiego sektora rolnictwa ekologicznego.

W ramach **interwencji I.10.1.1– Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje)** PS WPR 2023-2027, w obszarze B wsparcie na operacje

dotyczące produkcji ekologicznej w gospodarstwach prowadzących taką produkcję na rynek, w przypadku których co najmniej 80% powierzchni użytków rolnych albo co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych i cała produkcja zwierzęca jest objęte tym system w dniu składania wniosku o przyznanie pomocy. Inwestycja musi doprowadzić do wzrostu wartości dodanej brutto (GVA) w gospodarstwie, w szczególności w wyniku racjonalizacji technologii produkcji lub wprowadzenia innowacji, zmiany profilu produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu, co najmniej o 10% w odniesieniu do roku bazowego w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy wynosi co najmniej 25 tys. euro i nie więcej niż 250 tys. euro. O pomoc może ubiegać się rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR, który prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą, z której uzyskuje roczny przychód ze sprzedaży w wysokości co najmniej 45 tys. zł – w przypadku obszaru B.

W ramach **interwencji I.10.1.2– Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (instrument finansowy)** PS WPR 2023-2027, zakłada się wsparcie gospodarstw rolnych w dostępie do finansowania poprzez udzielanie gwarancji (gwarancja spłaty kredytu).

W ramach **interwencji I.10.5– Rozwój małych gospodarstw** PS WPR 2023-2027, zaplanowano wsparcie rozwoju małych gospodarstw, to znaczy gospodarstw o wielkości ekonomicznej poniżej 25 tys. euro, które w wyniku realizacji operacji osiągną wzrost wartości sprzedaży wyprodukowanych lub przetworzonych produktów rolnych. Operacje mogą dotyczyć produkcji i przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, rolniczego handlu detalicznego, sprzedaży bezpośredniej oraz dostaw bezpośrednich. W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne i niematerialne związane z ww. operacjami, w tym budowa, modernizacja lub wyposażenie budynków lub budowli, zakup nowych maszyn i urządzeń. Kryteria wyboru operacji mogą dotyczyć w szczególności produkcji w systemach jakości. Zakres wsparcia w postaci ryczałtu, maksymalnie 85 % kosztów operacji, wynosi 120 tys. zł w odniesieniu do gospodarstw rozpoczynających działalność w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach tzw. krótkiego łańcucha dostaw (RHD, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie) oraz gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną.

W ramach **interwencji I.11 – Premie dla młodych rolników** PS WPR 2023-2027, zaplanowano wsparcie na rozpoczynanie i rozwój działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym w zakresie wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych, a także przygotowania do sprzedaży nieprzetworzonych produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie. Wymiana pokoleniowa w rolnictwie oraz udział w systemach jakości będą wiodącymi zagadnieniami przy wyborze operacji do przyznania pomocy.

Należy podkreślić, że dbanie o rozwój sektora rolno-spożywczego w Polsce, w tym o rozwój krótkich łańcuchów dostaw, które mają szczególne znaczenie dla poprawy i dywersyfikacji dochodów rolniczych jest jednym z kierunków rozwoju również sektora rolnictwa

ekologicznego. W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 wdrożone są mechanizmy wsparcia rozwoju i modernizacji przetwórstwa rolno-spożywczego, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników/mikro przedsiębiorców, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego.

W ramach **interwencji I.10.6.1– Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości - w gospodarstwie PS WPR 2023-2027**, zaplanowano wsparcie realizacji działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników/mikro przedsiębiorców, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego. Pomoc dotyczy inwestycji materialnych i niematerialnych dotyczących przetwarzania lub sprzedaży/zbywania produktów rolnych (tj. produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) oraz wytwarzania produktów nierolnych (pomoc de minimis) z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury. Kryteria wyboru obejmują m.in. wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów ekologicznych.

W ramach **interwencji I.10.7.1– Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości - poza gospodarstwem PS WPR 2023-2027**, wydzielono oddzielny obszar B dotyczący przetwarzania i wprowadzania do obrotu ekologicznych produktów rolnych przez przedsiębiorców sektora MŚP. Obszar ten objęty jest wyższą intensywnością refundacji kosztów kwalifikowalnych w porównaniu z systemem konwencjonalnym. Wsparcie dotyczy realizacji działań inwestycyjnych na obszarach wiejskich, które mają wzmocnić pozycję rynkową przetwórców sektora MŚP objętych systemem produkcji ekologicznej, wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywności ekologicznej na rynkach lokalnych, a także promować współpracę w ramach łańcucha wartości poprzez obowiązek podpisywania umów na dostawy pomiędzy rolnikami objętymi systemem produkcji ekologicznej a ekologicznym przemysłem przetwórczym. W ramach obszaru B wspierane są inwestycje materialne i niematerialne dotyczące budowy budynków lub budowli, zakupu technologii na cele przetwarzania produktów rolnych lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych (w tym przechowywania, sortowania, pakowania, przygotowania do sprzedaży – wyłącznie w przypadku zorganizowanych form współpracy rolników), inwestycje dotyczące ochrony środowiska, infrastruktury do przetwarzania odpadów żywnościowych na biokomponenty lub przetwarzania produktów ubocznych powstałych przy wytwarzaniu produktów rolnych.

Wsparcie sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich przewidziano również w ramach **Inwestycji A1.4.1. pn. *Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności***. Celem Inwestycji jest zwiększenie konkurencyjności i odporności podmiotów łańcucha dostaw produktów rolnych, spożywczych, rybołówstwa i akwakultury na kryzysy, w tym przyspieszenie inwestycji prywatnych sektora MŚP, wzmocnienie krótkich łańcuchów dostaw i systemu redystrybucji żywności oraz zwiększenie konkurencyjności gospodarstw rolnych przez wdrożenie i upowszechnienie innowacyjnych rozwiązań z zakresu rolnictwa 4.0. Inwestycja obejmować będzie wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) przetwórstwa rolno-spożywczego (podmioty istniejące i nowo zakładane) w zakresie zakupu maszyn

i urządzeń do przetwarzania, przechowywania, magazynowania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, rybołówstwa i akwakultury, specjalistycznych środków transportu do przewozu produktów rolnych oraz rybołówstwa i akwakultury lub do dystrybucji żywności oraz rozbudowy infrastruktury zakładów, w tym zrównoważonych i innowacyjnych technologii oraz inwestycji w obszarze gospodarki obiegu zamkniętym, ochrony środowiska, rolnictwa ekologicznego.

W ramach **Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027** przewidziano wsparcie inwestycyjne dla producentów akwakultury ekologicznej. Hodowcy będą mogli skorzystać z preferencyjnych zasad w przyznawaniu pomocy w ramach operacji 2.2.1. pn. „*Inwestycje w akwakulturze*”.

Źródło finansowania: Środki unijne i budżet krajowy - Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Tabela 11. Wskaźniki dla działania 3)

Lp.	Nazwa wskaźnika:	
1.	Liczba podmiotów ekologicznych, które uzyskały wsparcie w ramach interwencji PS WPR 2023-2027:	Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje) - obszar B.
2.		Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości - poza gospodarstwem - obszar B.
3.	Liczba podmiotów ekologicznych, które uzyskały wsparcie w ramach Inwestycji A1.4.1. Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności.	
4.	Liczba podmiotów ekologicznych, które uzyskały wsparcie w ramach Działania 2.2.1. Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa 2021-2027.	

4) Działanie: Wsparcie integracji branży

Organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów pomagają rolnikom w ograniczeniu kosztów transakcji i współpracują z nimi podczas przetwarzania i wprowadzania do obrotu wytworzonych produktów. Organizacje producentów wzmacniają zbiorową siłę przetargową rolników poprzez koncentrację dostaw, skuteczniejszy marketing, zapewnianie wsparcia technicznego i logistycznego swoim członkom, pomoc w zarządzaniu jakością oraz transfer wiedzy. Współpracujący w łańcuchu dostaw rolnicy i przetwórcy (lub handlowcy) mogą również zrzeszać się w organizacjach międzybranżowych, które służą jako platforma dialogu, propagująca najlepsze praktyki i przejrzystość rynku.

Wspierane będą działania na rzecz integracji poziomej poprzez możliwości tworzenia grup producentów rolnych w kategorii produkty rolnictwa ekologicznego. Taką możliwość daje ustawa z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz*

*o zmianie innych ustaw*²³ oraz wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie wykazu produktów i grup produktów, ze względu na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych²⁴.

W celu uzyskania statusu grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, producenci muszą najpierw utworzyć przedsiębiorstwo, zarejestrować je w Krajowym Rejestrze Sądowym, a następnie złożyć wniosek o uznanie za grupę producentów rolnych do Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR, właściwego ze względu na siedzibę tego przedsiębiorstwa. Do wniosku musi dołączyć plan biznesowy. Przepisy dopuszczają każdą z form prawnych jako prowadzenie przedsiębiorstwa przez grupę, jak dotąd powstawały przede wszystkim spółdzielnie i spółki, rzadziej stowarzyszenia oraz zrzeszenia. Rolnicy decydują, którą formę wybrać. Grupy producentów rolnych mogą powstawać w 27 kategoriach produktów, np. ziarno zbóż lub nasiona roślin oleistych, buraków, ziemniaków, roślin energetycznych, roślin przeznaczonych do produkcji zielarskiej lub farmaceutycznej, lnu i konopi, trzody, bydła, owiec i mleka. Jeśli producenci prowadzą produkcję ekologiczną, mogą utworzyć grupę producentów ze względu na produkcję ekologiczną. Zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2016 r. w przypadku rolnictwa ekologicznego wymagane jest członkostwo minimum 5 producentów w grupie oraz minimum 50 tys. przychodów rocznie z produkcji sprzedanej łącznie przez członków do grupy producentów rolnych. Wspólne działanie w grupie służy m.in. obniżeniu kosztów produkcji poprzez możliwość tańszych hurtowych zakupów środków do produkcji, a także możliwości pozyskiwania nowych rynków zbytu, dzięki hurtowym dostawom standaryzowanych produktów. W Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 przewidziano wsparcie w następujących interwencjach.

Interwencja I.13.2 – Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych przewiduje wsparcie form zorganizowanych, tj. przedsiębiorstw zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, które następnie uzyskały status grupy producentów rolnych lub organizacji producentów. Wsparcie jest ukierunkowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wspomóc budowę wspólnych struktur rolników i jednocześnie zachować ich trwałość w kierunku wzmacniania ich pozycji rynkowej, zarówno na poziomie lokalnym jak i dalszym, a także móc wpływać na dalsze etapy łańcucha. Celem interwencji jest również zwiększanie działalności producentów rolnych we wspólnych strukturach, jakimi są organizacje producentów i grupy producentów rolnych oraz odpowiednio ich zrzeszenia i związki. Kryteria wyboru operacji do przyznania pomocy obejmują prowadzenie przez członków produkcji w systemach jakości żywności, w tym w systemie produkcji ekologicznej.

Interwencja I.13.3 – Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności przewiduje wsparcie grup producentów, składających się co najmniej z dwóch członków, którzy wytwarzają na terytorium RP produkty rolne lub środki spożywcze, przeznaczone bezpośrednio lub po przetworzeniu do spożycia

²³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20000880983>

²⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000577>

przez ludzi w ramach unijnych lub krajowych systemów jakości, w tym w ramach systemu produkcji ekologicznej. Wsparcie polega na refundacji do 70% kosztów kwalifikowalnych, poniesionych z tytułu przeprowadzenia działań o charakterze informacyjno-promocyjno-marketingowym dotyczących produktów wysokiej jakości wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, w tym produktów ekologicznych pochodzących z systemu produkcji ekologicznej. Pomoc jest przyznawana beneficjentowi, który nie otrzymuje dofinansowania na działania promocyjne i informacyjne w rolnictwie ekologicznym, o których mowa w przepisach o rolnictwie ekologicznym, na zadania objęte realizowaną operacją.

Do zakresu kosztów kwalifikowalnych zalicza się m.in. koszty: reklamy w mediach, (w szczególności w Internecie, telewizji, radiu lub prasie), promocji w punktach sprzedaży, przygotowania stoisk, przygotowania materiałów reklamowych, udziału w pokazach, wystawach lub targach, organizacji szkoleń lub konferencji, przygotowania, administrowania stroną internetową, profesjonalnego prowadzenia profilu beneficjenta w mediach społecznościowych do celów związanych z realizacją operacji lub innej profesjonalnie prowadzonej działalności internetowej dotyczącej realizowanej operacji, najmu powierzchni reklamowej oraz publikacji broszur, ulotek, plakatów, zaproszeń i innych materiałów reklamowych.

Interwencja I.13.4 – Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności ma na celu wzmocnienie i rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności, w tym systemu produkcji ekologicznej oraz rozwój produkcji i zapewnienie dostępności produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności na rynku. Wsparcie obejmuje dwa obszary:

- A) zarządzanie współpracą – ryczałt (100%) dotyczący zarządzania wspólnymi działaniami w danym systemie jakości żywności,
- B) refundacja do 70% kosztów kwalifikowalnych wynikających z planu rozwoju współpracy w danym systemie jakości żywności, polegających na:
 - 1) badaniach, analizach i ekspertyzach;
 - 2) badaniach i analizach laboratoryjnych próbek produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, których posiadanie jest wymagane w danym systemie jakości lub niezbędne dla zapewnienia pożądanej jakości produktu przez członków grupy producentów;
 - 3) doradztwie, szkoleniach, konsultacjach dotyczących danego produktu wytwarzanego w ramach danego systemu jakości żywności lub metody produkcji;
 - 4) uzyskaniu i utrzymaniu ochrony wspólnego znaku towarowego;
 - 5) pozyskiwaniu licencji i ponoszeniu kosztów opłat związanych z programami wspierającymi wiedzę i umiejętności, zarządzanie, dostęp do informacji - wyłącznie w zakresie dotyczącym danego systemu jakości żywności (portale specjalistyczne, programy do zarządzania, programy wspierające rolnictwo precyzyjne itp.).

Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 przewiduje możliwość ubiegania się o wsparcie przez grupy operacyjne europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (GO EPI) w ramach **interwencji I.13.5– Współpraca Grup Operacyjnych EPI**. Wspierane operacje łączą partnerów dysponujących wiedzą z wzajemnie uzupełniających się dziedzin oraz opierają się na interaktywnym modelu innowacji. Operacje objęte wsparciem powinny dotyczyć problemów, potrzeb rolnika lub gospodarstwa rolnego. Więcej szczegółowych informacji na ten temat znajduje się w rozdziale IV w obszarze III niniejszego dokumentu.

Z kolei celem **interwencji I.7.1 – Poprawa infrastruktury służącej do planowania i organizacji produkcji, dostosowania produkcji do popytu w odniesieniu do jakości i ilości, optymalizacji kosztów produkcji i zwrotu z inwestycji oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw** jest poprawa jakości wyposażenia technicznego, z którego korzystają organizacje producentów owoców i warzyw lub ich zrzeszenia. Wyposażenie techniczne jest wykorzystywane do planowania i organizacji produkcji, w tym do utrzymania jakości produktu w jej procesie, dostosowywania tej produkcji do popytu, optymalizacji jej kosztów oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw. W ramach interwencji wspierane będą inwestycje w aktywa materialne i niematerialne dotyczące m.in. wdrażania krajowych i unijnych systemów jakości, w tym systemu produkcji ekologicznej.

Cel interwencji I.7.3 – Działania informacyjne, promocyjne i marketingowe w odniesieniu do produktów, marek i znaków towarowych organizacji producentów owoców i warzyw
PS WPR 2023-2027 obejmuje zwiększenie rozpoznawalności marki lub znaku towarowego organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw, promocji produktów oferowanych przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw jak też promocji znaków jakości. Dodatkowo interwencja przyczynia się do upowszechniania wiedzy wśród konsumentów na temat zdrowych nawyków żywieniowych poprzez promowanie przez organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów zwiększania udziału świeżych owoców i warzyw w diecie. W ramach interwencji wspierane będą działania polegające m.in. na przeprowadzaniu badań marketingowych w zakresie promocji ogólnej produktów i promocji znaków jakości.

Źródło finansowania: Środki unijne- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Tabela 12. Wskaźniki dla działania 4)

Lp.	Nazwa wskaźnika:	
1.	Liczba grup zrzeszających podmioty ekologiczne, które	Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych.
2.	uzyskały wsparcie w ramach	Promowanie, informowanie i marketing dotyczący

	interwencji PS WPR 2023-2027:	żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości.
3.		Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności.

5) Działanie: Wsparcie dla producentów ekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin

W związku z coraz mocniej akcentowaną przez Komisję Europejską możliwością odejścia od stosowania nieekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin, a także mając na uwadze ogólne zasady produkcji ekologicznej, podejmowane są prace mające na celu przyspieszenie rozwoju sektora ekologicznych producentów nasion i materiału rozmnożeniowego do produkcji ekologicznej. W ramach rozwiązań legislacyjnych zaplanowano możliwość uzyskania dopłaty do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych ekologicznym materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany. Przyjęto, że stawki dopłat z tytułu zużycia do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w przypadku materiału siewnego wytworzonego metodami ekologicznymi będą wyższe niż w przypadku materiału konwencjonalnego.

Źródło finansowania: budżet krajowy.

Tabela 13. Wskaźnik dla działania 5)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba złożonych wniosków o wsparcie na wykorzystanie ekologicznego materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany.

Obszar V. Utrzymanie zaufania do systemu produkcji ekologicznej

Według wyników raportu²⁵ z konsultacji społecznych w sprawie przeglądu polityki UE dotyczącej rolnictwa ekologicznego, 71 % respondentów wyraziło zaufanie do produktów certyfikowanych jako ekologiczne. W celu utrzymania wysokiego zaufania konsumentów do produktów ekologicznych oraz systemu kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej istotny jest bieżący nadzór nad zgodnością prowadzonej produkcji ekologicznej z jej zasadami i celami, w tym ciągła współpraca i wymiana informacji pomiędzy podmiotami tworzącymi ten system. Ponadto, nadal będą prowadzone prace dotyczące standaryzacji i harmonizacji działań tych podmiotów poprzez wypracowywanie skutecznych zgodnych z prawem rozwiązań mających zastosowanie w praktyce.

1) Działanie: Rozwój i doskonalenie systemu kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej.

Wszystkie podmioty uczestniczące w systemie kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej oraz procesy regulujące powiązania pomiędzy tymi podmiotami są weryfikowane i doskonalone w celu utrzymania wysokiego poziomu kontroli i certyfikacji, wprowadzania bardziej efektywnych i innowacyjnych rozwiązań, w tym opartych o techniki cyfrowe oraz uwzględniające zmiany w obowiązujących przepisach dotyczących produkcji ekologicznej. Działania te będą przyczyniały się do stopniowego obniżania kosztów funkcjonowania systemu, jednakże bez obniżenia jakości i wiarygodności produkcji ekologicznej.

Ponadto, prowadzona jest współpraca w formie konsultacji i spotkań pomiędzy podmiotami tworzącymi system kontroli i certyfikacji w produkcji ekologicznej, tj. Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównym Inspektoratem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, upoważnionymi jednostkami certyfikującymi oraz Polskim Centrum Akredytacji. Opracowane są, oraz w razie konieczności będą uaktualniane wytyczne postępowań, stanowiska oraz materiały instruktażowe. Celem tych działań jest przede wszystkim harmonizacja funkcjonowania jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz podnoszenie standardów kontroli, w szczególności w kontekście wykrywania niedozwolonych produktów czy substancji w rolnictwie ekologicznym. Produkcja ekologiczna jest wiarygodna jedynie wtedy, gdy towarzyszy jej skuteczna weryfikacja i kontrole na wszystkich etapach: produkcji, przetwarzania i dystrybucji.

²⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/public-consultation-final-report_en.pdf

Produkcja ekologiczna podlega kontrolom urzędowym lub innym czynnościom urzędowym prowadzonym w celu weryfikowania zgodności z przepisami dotyczącymi produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych. W celu zapewnienia wysokiego poziomu kontroli urzędowych, Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, na mocy porozumienia z Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównym Inspektorem Sanitarnym oraz Głównym Lekarzem Weterynarii, prowadzą współpracę dotyczącą zwalczania naruszeń przepisów, w tym wynikających ze stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie produkcji ekologicznej. Weryfikacja przestrzegania przepisów dotyczących znakowania produktów ekologicznych na rynku ma na celu ochronę zarówno interesów podmiotów związanych z wprowadzaniem do obrotu odpowiednio oznaczonych produktów oraz funkcjonowaniem w warunkach uczciwej konkurencji jak również ochronę interesów konsumentów, umożliwiając im podejmowanie świadomych wyborów.

W ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) ukierunkowano wsparcie na zapewnienie właściwego zaplecza analitycznego i laboratoryjnego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych w celu zwiększenia możliwości analitycznych badania jakości żywności, w tym produktów ekologicznych. Ponadto, system prawny jest stale analizowany pod kątem możliwości wprowadzania dalszych uproszczeń i ograniczenia obciążeń administracyjnych.

Więcej informacji związanych z systemem kontroli i certyfikacji w produkcji ekologicznej dostępnych jest na stronach internetowych:

- a) <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/akty-prawne2> - akty prawne dotyczące rolnictwa ekologicznego;
- b) <https://www.gov.pl/web/ijhars/system-kontroli-i-certyfikacji> - system kontroli i certyfikacji w produkcji ekologicznej w Polsce;
- c) <https://www.gov.pl/web/ijhars/jednostki-certyfikujace> - lista jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w Polsce.

Tabela 14. Wskaźnik dla działania 1)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba działań związanych z doskonaleniem systemu kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej.

2) Działanie: Transfer dobrych praktyk w systemie produkcji ekologicznej

Zgodnie z ustawą *o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej* kontrole działalności producentów ekologicznych prowadzone są przez inspektorów rolnictwa ekologicznego, tj. osoby, które zdały urzędowy egzamin sprawdzający wiedzę z zakresu produkcji ekologicznej oraz biorą udział w szkoleniach organizowanych przez jednostki certyfikujące z zakresu zagadnień dotyczących rolnictwa ekologicznego. Prowadzone są szkolenia w celu transferu wiedzy i dobrych praktyk dotyczących kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej,

obejmujących relacje pomiędzy administracją publiczną tj. PIORIN, PIW, ARiMR, a także pomiędzy IJHARS PCA a jednostkami certyfikującymi. Kontynuowane będą również inicjatywy na rzecz tworzenia warunków do podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności w ramach współpracy międzynarodowej w odniesieniu do inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz jednostek certyfikujących. Więcej informacji związanych z nabywaniem uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego dostępne jest pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/ijhars/egzaminy-na-inspektorow-rolnictwa-ekologicznego>.

Tabela 15. Wskaźnik dla działania 2)

Lp.	Nazwa wskaźnika:
1.	Liczba przeszkolonych inspektorów rolnictwa ekologicznego przez jednostki certyfikujące.

3) Działanie: Cyfryzacja informacji i danych o produkcji ekologicznej.

Pandemia COVID-19 zmieniła funkcjonowanie gospodarki, w tym także rolnictwa. Uwidoczniała, jak ważna staje się sprawna komunikacja na odległość oraz możliwość załatwiania spraw, w tym urzędowych, przez Internet. Rozproszone źródła danych i informacji o produkcji ekologicznej i producentach ekologicznych mogą utrudniać dostęp do nich, ograniczać ich wykorzystanie lub podnosić koszty ich pozyskania, co stanowi jedną z barier rozwoju produkcji ekologicznej w Polsce. Rozwój platform internetowych oraz wykorzystanie narzędzi informatycznych w wymianie wiedzy, informacji, dobrych praktyk, a także nawiązywaniu w ten sposób współpracy jest potrzebnym kierunkiem w cyfryzacji sektora rolnictwa ekologicznego.

Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu koordynuje i realizuje utworzenie na jednej platformie kompleksowej bazy informacji o produkcji ekologicznej pn. **Cyfrowy asystent rolnika ekologicznego** (w skrócie **CARE**), w tym producentach ekologicznych, środkach do produkcji ekologicznej, stosownych rejestrach i wykazach wraz z wytycznymi oraz interpretacjami przepisów dotyczących produkcji ekologicznej. Baza będzie podlegała bieżącej aktualizacji. Kompleksowa baza informacji o produkcji ekologicznej jest odpowiedzią na problemy związane z nadzorem oraz z obciążeniami administracyjnymi rolników, które związane są z udziałem w systemie kontroli produkcji ekologicznej. Baza przyczyni się do zwiększenia przejrzystości działań organów administracji, podniesie poziom cyfryzacji tego sektora produkcji i przyspieszy wymianę informacji oraz umożliwi rolnikom szybki dostęp do odpowiednich formularzy rejestrów, wniosków czy zgłoszeń.

W ramach współpracy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz jednostek podległych i nadzorowanych przez MRiRW, uruchomiono

na platformie *gov.pl* podstronę przeznaczoną dla rolników w ramach tzw. „Okienka dla rolnika” pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gov/uslugi-dla-rolnika>. „Okienko dla rolnika” to miejsce w Internecie, w którym rolnicy mają szybki dostęp do e-usług różnych instytucji wspierających rolnictwo. „Okienko dla rolnika” umożliwia załatwienie określonych spraw przez Internet oraz w postaci kart informacyjno-formularzowych, które mówią o sposobie załatwienia danej sprawy, wymaganych dokumentach, a także zawierają odniesienia do formularzy, jeśli są wymagane. Przykładami e-usług dotyczących produkcji ekologicznej objętych platformą jest zgłoszenie ekologicznego materiału siewnego, nasion i wegetatywnego materiału nasadzeniowego do wykazu materiału ekologicznego oraz zezwolenie na nieekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w rolnictwie ekologicznym. Przewiduje się sukcesywne uzupełnianie „Okienka dla rolnika” o nowe e-usługi, w tym również dotyczące produkcji ekologicznej.

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa-Państwowy Instytut Badawczy zgromadził duży dorobek naukowy i praktyczny podczas realizacji tematów badawczych na rzecz rolnictwa ekologicznego z dotacji MRiRW w latach 2004-2023 oraz innych projektów. Wyniki te są często, zdaniem rolników i doradców, rozproszone w raportach, broszurach i publikacjach, co stwarza trudność w ich dostępności dla rolników. Ponadto niektórzy rolnicy zwracają się bezpośrednio do IUNG-PIB z pytaniami dotyczącymi agrotechniki roślin uprawnych w systemie ekologicznym. Na rynku brak było takiego narzędzia wsparcia dedykowanego dla rolnictwa ekologicznego, na wzór aplikacji dostępnych dla rolnictwa konwencjonalnego. Te przesłanki skłoniły IUNG-PIB do opracowania kompleksowego narzędzia - aplikacji webowej EKO - ZBOŻE do wsparcia decyzji w zakresie ekologicznej produkcji zbóż. Aplikacja dostępna jest on-line dla szerokiego grona użytkowników na stronie internetowej IUNG-PIB w zakładce: „Oferta – Programy doradcze online” i pod adresem: <https://ekozboze.iung.pl>. Program ma charakter Internetowego Systemu Wspomagania Decyzji w Rolnictwie Ekologicznym.

Tabela 16. Wskaźnik dla działania 3)

Lp.	Nazwa wskaźnika::
1.	Liczba e-usług w produkcji ekologicznej.

Rozdział V. Źródła finansowania działań zawartych w Ramowym Planie Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021– 2030

Źródła finansowania działań zawartych w Ramowym Planie Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021– 2030:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich +,
- 10 branżowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- budżet krajowy,

Szczegółowe informacje na temat przedmiotowych źródeł wsparcia znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wsparcie-rolnictwa-ekologicznego>

Rozdział VI. Podsumowanie

W ramach aktualnych prognoz wynikających z danych o produkcji ekologicznej oraz na podstawie mechanizmów finansowych, rozwiązań legislacyjnych, działań informacyjno-promocyjnych, działań edukacyjnych, a także działań doradczych, szkoleniowych i informacyjnych, przedstawionych w niniejszym dokumencie przewiduje się, że na przestrzeni nadchodzącego dziesięciolecia nastąpi znaczny wzrost liczby producentów ekologicznych, a cel jakim jest podwojenie powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej do 2030 r. jest realny do osiągnięcia.

Mocne strony:

- 1) Dogodne położenie geograficzne w sąsiedztwie krajów o wysokim popycie i wydatkach na produkty ekologiczne.
- 2) Rosnąca świadomość ekologiczna wśród rolników.
- 3) Wzrost zainteresowania konsumentów żywnością ekologiczną.
- 4) Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, posiadające ukształtowaną strukturę i potencjał dla dalszego rozwoju, prowadzące szkolenia i działania doradcze bezpośrednio u rolników.
- 5) Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział w Radomiu jako wyspecjalizowana jednostka doradcza w zakresie rolnictwa ekologicznego.
- 6) Ukształtowana grupa instytutów naukowych i ośrodków akademickich mających dostęp do wiedzy i nowych rozwiązań w ramach finansowanych badań w zakresie rolnictwa ekologicznego.
- 7) Wysoki poziom wiedzy i umiejętności inspektorów rolnictwa ekologicznego, wykonujących kontrolę na rzecz rolnictwa ekologicznego.
- 8) Wprowadzone rozwiązania dotyczące identyfikacji i transferu najlepszych rozwiązań w rolnictwie ekologicznym: konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne, centrum praktycznego szkolenia oraz sieć gospodarstw demonstracyjnych, bezpośredni kanał wymiany informacji z doradcami, metodyki produkcji ekologicznej dla doradców i rolników.
- 9) Intensywnie rozwijające się przetwórstwo produktów ekologicznych (zakłady przetwórcze posiadające certyfikaty) i w efekcie rosnący udział produktów z tej kategorii na rynku krajowym oraz wzrost możliwości eksportu przetworzonych produktów ekologicznych.
- 10) Wzrost wiedzy konsumentów o rolnictwie

Słabe strony:

- 1) Niedostatecznie rozwinięty rynek produktów ekologicznych przekładający się na małą dostępność produktów oraz ich wysoką cenę.
- 2) Nierówny rozwój sektora rolnictwa ekologicznego ze względu na wyraźne zróżnicowanie Polski na regiony bogatsze i zdecydowanie biedniejsze oraz dużą koncentrację popytu w obrębie aglomeracji miejskich.
- 3) Relatywnie niska wiedza konsumentów w zakresie zasad oraz korzyści środowiskowych i społecznych produkcji ekologicznej.
- 4) Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych.
- 5) Mała skłonność rolników do współpracy i zrzeszania się.
- 6) Rozdrobniona podaż surowców rolnych i niewystarczające dostosowanie podaży do potrzeb przetwórstwa. Niewystarczający poziom produkcji.
- 7) Niedostatecznie rozwinięte kanały dystrybucji produktów ekologicznych. Brak trwałych i dostatecznie rozwiniętych łańcuchów produkcji i dystrybucji produktów ekologicznych (rolnik- przetwórca-handlowiec-konsument).
- 8) Niewystarczające zbilansowanie produkcji roślinnej poprzez produkcję zwierzęcą w gospodarstwach ekologicznych.
- 9) Niewystarczająco efektywne mechanizmy współpracy i transferu wiedzy pomiędzy sektorem naukowym, doradztwem i rolnictwem oraz niska świadomość producentów ekologicznych o dostępnych opracowaniach, wynikach badań w zakresie produkcji ekologicznej oraz metodykach produkcji ekologicznej.
- 10) Duże uzależnienie możliwości rozwoju produkcji zwierzęcej od stosowania odstępstw od zasad produkcji ekologicznej.
- 11) Niskie zainteresowanie rolników prowadzeniem

ekologicznym oraz wzrost zainteresowania konsumentów żywnością ekologiczną. 11) Funkcjonowanie Rady Produkcji Ekologicznej, która wspiera Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie opiniowania i konsultowania propozycji rozwiązań systemowych w produkcji ekologicznej. 12) Duży potencjał ekstensywnych gospodarstw rolniczych oraz ze zrównoważoną produkcją akwakultury z uwagi na już spełnianie wysokich standardów jakości oczekiwanej przez konsumentów. 13) Duży udział obszarów o wysokiej cenności przyrodniczej sprzyjającej rozwojowi produkcji ekologicznej i agroturystyce. 14) Żywność ekologiczna utożsamiana jest przez konsumentów z wysoką jakością, pozytywnym wpływem na zdrowie, bezpieczeństwem i korzystnym oddziaływaniem na środowisko, jak również dbałością o dobrostan zwierząt gospodarskich. Takie postrzeganie żywności ekologicznej stanowi źródło wizerunkowej przewagi konkurencyjnej.	ekologicznej produkcji zwierzęcej, w wyniku m.in. małej podaży ekologicznego materiału rozmnożeniowego oraz zwierząt. 12) Brak rozwoju produkcji ekologicznego materiału rozmnożeniowego oraz zwierząt do chowu ekologicznego z uwagi na szerokie stosowanie odstępstw od zasad produkcji. 13) Niska wydajność produkcji ekologicznej związana z brakiem wiedzy rolników i małą znajomością przepisów rozporządzenia 2018/848 przez sektor produkcji ekologicznej, 14) Niski poziom wiedzy specjalistycznej (agro i zootechnicznej) z zakresu produkcji ekologicznej na poziomie ODR. 15) Niedostateczna wiedza producentów rolnych w zakresie zasad stosowania tradycyjnego płodozmianu i innych naturalnych metod utrzymywania lub podwyższania biologicznej aktywności gleby. 16) Niedobór siły roboczej na obszarach wiejskich.
Szanse: 1) Wskazanie rolnictwa ekologicznego i akwakultury ekologicznej jako jednego z najważniejszych obszarów rozwoju w strategii „Od Pola do Stołu” oraz Strategii na rzecz Bioróżnorodności. 2) Podnoszenie się świadomości środowiskowo-ekologicznej społeczeństwa i w efekcie wzrost zainteresowania produktami ekologicznymi oraz wzrost popytu na te produkty, zarówno w Polsce jak też za granicą. 3) Duży potencjał dla dalszego rozwoju sektora rolnictwa i akwakultury ekologicznej. 4) Podnoszenie się świadomości środowiskowo-ekologicznej mieszkańców obszarów wiejskich i w efekcie rozwój rolnictwa przyjaznego środowisku, w tym rolnictwa ekologicznego. 5) Poprawienie systemu powiązań, współpracy i transferu wiedzy na linii nauka - praktyka.	Zagrożenia: 1) Powolny rozwój rynku produktów ekologicznych. 2) Wzrost cen żywności, rosnąca inflacja. 3) Rosnąca konkurencja ze strony producentów wytwarzających produkty ekologiczne w innych krajach Unii Europejskiej jak i w krajach trzecich. 4) Ryzyko braku trwałości ekonomicznej gospodarstw. 5) Rosnące zanieczyszczenie środowiska środkami niedopuszczonymi w produkcji ekologicznej, negatywnie wpływające na możliwość prowadzenia takiej produkcji lub zwiększające ryzyko jej prowadzenia. 6) System produkcji ekologicznej jest oparty na zaufaniu konsumentów do systemu kontroli i certyfikacji. Błędy pojedynczych podmiotów w sektorze lub w systemie kontroli

6) Poprawienie jakości komunikowania się pomiędzy podmiotami na rynku. 7) Konsolidacja branży i podejmowanie wspólnych działań. 8) Możliwość otrzymania dużego wsparcia finansowego przeznaczonego na rolnictwo ekologiczne w ramach WPR 9) Rozwój kanałów dystrybucji produktów ekologicznych. 10) Rozwój internetowej sieci sprzedaży produktów ekologicznych. 11) Wysoki poziom korzystania z Internetu i mediów społecznościowych wśród młodych rolników. 12) Relatywnie niskie zanieczyszczenie środowiska w Polsce środkami do produkcji np. pestycydami i nawozami mineralnymi. 13) Dobrze zachowana bioróżnorodność terenów rolniczych. 14) Lepsza jakość oraz większe zaufanie konsumentów do polskich produktów ekologicznych w porównaniu do importowanych. 15) Uruchomiona baza zwierząt do produkcji ekologicznej. 16) Poszerzenie zakresu produktów objętych przepisami o rolnictwie ekologicznym. 17) Zwiększenie działań promocyjnych rolnictwa ekologicznego, mających wpływ między innymi na zmiany nawyków żywieniowych społeczeństwa. 18) Zmniejszenie podaży importowanych produktów ekologicznych. 19) Komisja Europejska zauważa potrzebę uproszczenia przepisów w zakresie rolnictwa ekologicznego jako sektora, który jest priorytetem i zapewnia ważny wkład w zrównoważoną produkcję. 20) Potencjalnie bardzo chłonny rynek wewnętrzny uzależniony od wzrostu zamożności społeczeństwa.	i certyfikacji mogą rzutować na postrzeganie całego sektora lub systemu. 7) Niekorzystne zmiany przepisów prawnych UE oraz możliwość wystąpienia różnej ich interpretacji. 8) Pogłębiający się niedobór siły roboczej na obszarach wiejskich. 9) Wysokie marże pośredników w handlu produktami ekologicznymi. 10) Mała chęć rolników do zrzeszania się. 11) Duże rozdrobnienie upraw i sąsiedztwo z uprawami konwencjonalnymi jako źródło zanieczyszczeń produktów ekologicznych. 12) Spektrum działania dostępnych do stosowania w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin nie pokrywa całego zapotrzebowania. 13) Wzrost cen środków do produkcji. 14) Niewystarczająca dostępność produktów ekologicznych w sklepach znajdujących się w mniejszych miejscowościach lub na wsi. 15) Koszty certyfikacji przetwórstwa ekologicznego są zbyt wysokie dla małych producentów ekologicznych. 16) Ryzyko niekorzystnego wpływu pogody na plony. 17) Zmiany preferencji i nawyki zakupowe konsumentów. 18) Ryzyko niepewnej sytuacji geopolitycznej wywołanej np.: konfliktami zbrojnymi i barierami handlowymi. 19) Zmiany klimatyczne i towarzyszące im gwałtowne zjawiska pogodowe oraz niekorzystne czynniki abiotyczne (np. wysokie temperatury, susze, gwałtowne burze, niedobory wody, degradacja gleb) oraz biotyczne (np. szkodniki, choroby roślin, zwierząt i ludzi).
---	---

